טשענסטאכאווער צייטונג

№ 19

„CZENSTOCHOWER CAJTUNG". • פרייז 20 גראשען.

Piątek 6 maja 1937 | 6.51 ליכט-צינדען | פרייטאג פ׳ בהר ובחקתי כ״ו אייר תרצ״ז

מיר טיילען מיט אונזערע ג. מיטגלידערינס, דאס דאס דער אבצייכנונגס-טאג, דעם 5 מאי האט געברענגט 149 יל. מיט 5 גראשען.

מיר דאנקען גלייכצייטיג אלע געעהרטע זאמלערינס, וועלכע האבען אין דעם טאג אנטייל גענומען און מיטגעהאלפען מיט זייער ארבייט.

די פערוואלטונג פון פרויען-פעראיין „עזרה"

אין טשענסטאכאוו.

FARBIARNIA, i PRALNIA CHEMICZNA

„KRYSZTAŁ"

ul. Berka Joselewicza 2.

צום פריהלינג-סעזאן

מיר נעמען אן צו וואשען **קראגענס** מיט לאנג - דויערענדען שפיגעל-גלאנץ ווי אויך **כעמיש** צו ריינינגען און צו פארבען אלערארט קליידונג.

גארדינען צו וואשען און צו שפאנען.

ספעציאליטעט: 1) פארבען לעדערנע קורטקעס

2) דעטאשירען (ארויסנעמען פלעקען אהן וואשען).

אכטונג: פלעקען ווערען ארויסגענומען אויפ׳ן ארט

אלץ צו ביליגע פרייזען.

פארבעריי און כעמישע

וועשעריי

„BENETA"

ב. יאסעלעוויטשא 11

(געגענאיבער. דעם געוועלב פון דער קאפעלושארניע)

קראגענס ווערען געוואשען מיט דויער-האפטען שפיגעל-גלאנץ.

ספעציאליטעט:

1) אויפפרישען (פארבען) לעדערנע קורטקעס,

2) פארבען לויט מוסטערן,

3) דעטאשירען (ארויסנעמען פלעקען אהן וואשען אויפ׳ן ארט),

4) כעמיש רייניגען און פאסאנירען קאפעלושן,

MAISON „HYGIENA"

Aleja Wolności 1.

Galanteria damska, męska, dziecinna.

Tydzień dla pań:

Parçset bluzek	po cenie od zł. 2.50
Wielki wybór bielizny	„ 1.95
Pończochy mocne, matowe	„ 1.75
Piękne apaszki	„ 1.75
Rękawiczki	„ 1.25
Torby w bogatym wyborze	„ 2.25
Płaszcze deszczowe	10.—

צו אלע געהילפען און נישט-דיפלאמירטע האנדווערקער-געזעלען!

כדי צו קענען אויסנוצען די הנחה און זיך שטעלען צום געזעלען-עקזאמען, ווערט פון 7 טשערוויעץ ד. י. געעפענט

א צוויי-וואכענדיגער קורס

פאר די יעניגע, וועלכע האבען נישט בעזוכט די דערגענצונגס-שולע.

איינשרייבונגען און אינפארמאציעס ערטיילט דער סעקרעטאריאט פון דער האנדווערקער-שולע גארנצארסקא 6—8 יעדען טאג פון 5 ביז 6 אוונט, ווי אויך אין סעקרעטאריאט פון האנדווערקער-פערבאנד, אלעע 12.

מיר בעמערקען, אז דאס איז דער לעצטער הנחה-קורס.

דער קאמיטעט פאר ענינים פון יודישער מלאכה.

נ"ע **מרדכי אשר אנשיל ורשבסקי**

שבק חיים לכל חי בן נ"ט שנה ביום ו׳, עש"ק לסדר אמור, י"ט אייר תרצ"ז (30.4.1937)

לכל אלה מידידיו ורמיו הרבים והנאומנים ששמשו אותו בחייו ובמותו ובפרט: לשלטון ולמועצת הקהלה, לועד הרבנים דעירנו, להגבאים של החברה קדישא ולהסתדרות „המזרחי" ולכלם שחלקו לו את הכבוד האחרון, מביעים רגשי תודה

בנו, בתו ומשפחתו.

Wstrząśnieni do głębi śmiercią członka naszego Zarządu, zasłużonego działacza społecznego

b. p. **Anszla Warszawskiego**

składamy pozostałej Rodzinie wyrazy szczerego żalu i współczucia.

Zarząd i Sekretariat

Stow. Właścicieli Nieruchomości m. Częstochowy.

Z powodu zgonu

b. p. ANSZLA WARSZAWSKIEGO

b. członka Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego Przemysłowców i Kupców

wyrażają pozostałej Rodzinie szczere współczucie

Rada i Zarząd

Banku Spółdzielczego Przemysłowców i Kupców.

BIURO PISANIA PODAŃ

FR. FRANCUZA

Częstochowa, Śląska 6. Tel. 24-90.

parter, front.

Z powodu śmierci

b. p. A. Warszawskiego

wyrażają RODZINIE najserdeczniejsze współczucie

WAJNSZTOKOWIE, Aleja 20.

Z intencji zaręczyn panny BASI WAJSBERG

z p. LEONEM HIRSZMANEM z Kielc

serdeczne życzenia składają

Samuelostwo Gelbhauer

Zawiadomienie.

Niniejszem uprzejmie zawiadamiam Sz. Klijentelę, że

pracownia ubiorów damskich

M. SECEMSKI

została przeniesiona z Alei 19 na tę samę ulicę

II-ga ALEJA 28, I piętro w podwórzu.

Polecam się nadal względom Sz. Klijenteli.

Ceny przystępne. Robota solidna.

M. Secemski, Aleja 28.

משתתפים אנו בצערם הגדול של

משפחת ווארשאווסקי

במות עליהם אביהם, הישר באדם, עסקן צבורי, ידידנו היקר

מרדכי אשר אנשיל

ווארשאווסקי ז"ל

המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא יוסיפו לדאבה עוד.

חיים וועקסלער ורעיתו.

בלב משא יגון משתתפים אנחנו בצערה העמוק של

משפחת ווארשאווסקי

לאסונה הגדול בהלקח ממנה אביה, ידידי היקר העסקן הצבורי והתורני המושלם

אנשיל ז"ל

בנחמות ציון וירושלים תנוחם ולא תוסיף לדאבה עוד.

יעקב לויט ומשפחתו.

בלב נשבר אני מבכה את מותו של ידידי, רעי וחברי היקר והנכבד, איש המעלה,

מ׳ **מרדכי אשר אנשיל**

ווארשאווסקי ז"ל

ומביע את השתתפותי העמוקה באבלה הכבד של משפחתו שנתיתמה.

ישראל פלוצקר ורעיתו.

הננו נדהמים ונרעשים מהאסון הגדול שקרה **למשפחת ווארשאווסקי** למות עליהם אביהם, ידידנו היקר איש תרומות

מר **אנשיל** ז"ל

ומביעים רגשי השתתפותנו בצערם הכבד.

בנחמות ציון וירושלים ימצאו נחומים.

יהודה ענגעל ומשפחתו.

משתתפים אנו בצערם של **משפחת ווארשאווסקי** באסונם הגדול בהלקח מהם אביהם, ידידנו העסקן החרוץ

אנשיל ז"ל

בנחמות ציון ינוחמו.

דוב בער געווערצמאן ומשפחתו.

אנו מביעים בזה את השתתפותנו העמוקה ביגונם הכבד של **משפחת ווארשאווסקי** על הלקח מאתם אביהם היקר, האדם החשוב והנכבד, עסקן צבורי ובעל מדות תרומיות, חברנו מ׳

מרדכי אשר אנשיל ז"ל

המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

הגבאי והמתפללים בביהח"ס דגור
בבית מ׳ ווערסלר, אלעע 6.

אויך דער מאַגיסטראַט טאַנצט מיט דעם שדים-טאַנץ.

מען האט געקאנט גלויבען, אַז דער היגער מאַגיסטראט, וועלכער איז רעפּ-רעזענטירט דורך דער גאַנצער היגער בעפעלקערונג, סיי פון רעכטס, סיי פון לינקס, און אין אַ גרויסער צאָהל אויך פון יודען, וועט ביי דער פּראָפּאַגאַנדע-וואָך פון פוילישען סוחר זיך האלטען לאָיאַל, זיך נישט מישען אויף קיינעמס צד.

און פאַקטיש האט דאָך געדאַרפט אזוי זיין. איז דאָך דער מאַגיסטראט דער אויסדרוק פון ווילען פון דער גאנצער שטאָדטישער בעפעלקערונג — האט ער אָבער אזוי נישט געטהון, הייסט עס, אַז ער האט מיסגעברויכט מיט זיין קאָמפּעטענץ.

דער מאגיסטראט האט אָבגעגעבען זיין פּלאַץ פאר די פערשידענע פּראָפּאַ-גאַנדע-קיאָסקען און לאָזונגען, און אויב דאס איז וויניג, האט נאָך דער מאַ-גיסטראַט-מעגאַפאָן געאַרבייט אויף אַלע פּליט צוזויסענטוענדיג, וואו מען קאן קויפען סחורה אין ריין-אַרישע געוועל-בער, און דערביי אויסגעשריגען די זעלבע געשמאַקלאָזע לאָזונגען, וועלכע שיינען אַראָב פון די אויסגעשטעלטע פלאקאטען אין שטאָט. דער מאַגיס-טראט האלט זיך דאָך אויס אין אַ גרויסער מאָס פון יודישע געלדער, און ארויסשטעלען זיך אין קאָמף געגען די יודישע סוחרים, איז מעהר ווי נישט עטיש.

איבערהויפט דאַרף אונז וואונדערען דערויף, וואס דאס היינטיגע פּרעזידיום פון מאַגיסטראט—דער ליבעראַלער פּרע-זידענט שטשאַדראָווסקי און דער פּ.פּ.ס.-אָוויעץ, וויצע-פּרעזידענט דזובא, האבען מסכים געוועז אויף אזא שענ-דליכען אַקט.

צי זענען מיר יודען שוין אזוי הפקר, אז אויב עס האַנדעלט זיך וועגען אונז ווערען אָבגעווישט אלע גרעניצען פון אנשטענדיגקייט. ליידער מוזען מיר זאגען, אז אזוי איז עס—דאס האט בולט בעוויזען די האַנדלונג פון היגען מאגיסטראט, וועלכער האט אויך מיט-געמאכט דעם שדים-טאנץ.

ש.

די הזכרות צוליב דער ערשטער יאהרצייט פון הרב ז"ל.

שבת אין דערפריה זענען אין אלע היגע שוהלען, שטיבלעך און בתי-תפלות געמאכט געווארען בעת'ן דאווענען הזכרות פאר'ן רב ר' נחום אַש ז"ל.

אין דער שטאָדט-שוהל.

זונטאג 11 א זייגער אינדערפריה איז איינגעאָרדענט געווארען א פייער-ליכע הזכרה אין דער שטאָדט-שוהל. אין דער שוהל האבען זיך פערזאַמעלט די מיטגלידער פון ראַבינאַט, די רבנים פון קאָטאָוויץ און קרימאלאוו, מיטגלי-דער פון דער קהלה-פערוואלטונג און ראַט, מיט די פּרעזעסען ראָזענבערג און וועקסלער, מיטגלידער פון קאָמיטעט צו בעעהרען דעם אָנדענק פון רב ז"ל מיט ה' ה. שפּאָלטען בראש, דעלעגאַ-ציעס פון אלע היגע שוהלען, בתי-תפלות און כל'ערליי אינסטיטוציעס און א גרויסער עולם היגע יודען, אזוי, אַז די שוהל איז געוועזען איבערפולט.

דער שטאָדט-חזן ה' כאַלעוואַ זינגט די געהעריגע קאַפּיטלעך און דאַן האלט א לענגערען אינהאַלטסרייכען הספד דער קאָטאָוויצער רב ד"ר מרדכי פאָ-געלמאָן.

הרב פאָגעלמאָן שילדערט די פּער-זענליכקייט פון פערשטאָרבענעם רב ז"ל אלס רעליגיעזען פיהרער, געזעל-שאַפטליכען טהוער, מחבר און דרשן. דער רעדנער בעטאָנט דעם אומשטאַנד, וואס הרב נחום אַש ז"ל האט זיך נישט בעגרעניצט צו די ד' אמות של הלכה, נאר איז געוועזען דירעקט צוזאַמענגע-בונדען מיט'ן טאָג-טעגליכען לעבען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין טשענ-סטאָכאָוו און געשטאלטעט דאס דאַזיגע לעבען. די 42 יאהר, אין משך פון וועלכע הרב ז"ל האט ערפילט דעם אַמט פון מרא דאתרא, זענען די יאָה-רען פון אויפבליה פון דער אָרטיגער קהלה. זיין טעטיגקייטס-קרייז האט איבע-ריגענס ווייט איבערגעשריטען די ראָה-מען פון טשענסטאכאוו.

אָבשטעלענדיג זיך אויף די וויסענ-שאַפטליכע חבורים פון נפטר, בעטאָנט דער רעדנער די ווערט פון די ווערק פון נפטר וועגען רמב"ם, בעזונדערס די „ציוני מהר"ן" (בעמערקונג צום „יד החזקה") און ווייזט אָן אויף די גייס-טיגע התקרבות, וועלכע האט פערבונ-דען דעם נפטר מיט'ן רמב"ם, בעמער-קענדיג דאס די דאָזיגע נאָהנטשאַפט האט זיך אויסגעדריקט נישט בלויז אין די וויסענשאַפטליכע חבורים, נאר אויך אין דער געזעלשאפטליכער טעטיגקייט. דאַביי שטעלט זיך דער רעדנער אָב אויף די אייגענשאַפט פון פערשטאָרבע-נעם אויסצוגעפונען די גוטע זייטען פון אלע ערשיינונגען אין יודישען לעבען. הרב ז"ל האט, נעמליך, פערטיידיגט דעם פּרינציפּ, דאס צו דער ארבייט לטובת הכלל דאַרפען צוגעצויגען ווע-רען אלע יודישע קרייזען און דאס קיין שום יוד דאַרף נישט אוועקגעשטויסען ווערען פון כלל.

דער רעדנער האט כאַראַקטעריזירען-דיג די פּערזענליכקייט פון פערשטאָר-בענעם בעריהרט א רייהע וויכטיגע פּראָבלעמען פון יודישען לעבען, ווי ערציהונג פון דער יוגענד, בעציהונג צו די אומות העולם א.אַ.וו. און אָנגע-וויזען, דאס די דאָזיגע פּראגען האט דער פערשטאָרבענער רב ז"ל אויס-פיהרליך און זאַכליך בעהאנדעלט אין זיינע חבורים.

חזן ה' כאַלעוואַ מאכט דאן אנ'אל מלא רחמים דעם רב ז"ל, וועלכער ריהרט אלעמען ביז טרעהרען.

אויפ'ן בית-עולם.

נאך דער דאָזיגער הזכרה זענען די קהלה-און אנדערע פאָרשטעהער ארויס-געפאָהרען אויפ'ן בית-עולם, וואו דער חזן צוזאַמען מיט'ן עולם האבען אָבגע-זאָגט תהלים און דאן האט געהאלטען א קורצען ריהרענדען הספד דער שוואָ-גער פון רב ז"ל, ר' משה האַלטער.

דער חזן מאכט מעהרערע „מלא'ס" און דער עולם פערלאָזט דאס קבר פון זייער לאַנגיעהריגען געליבטען רב ז"ל.

אין בית-המדרש.

זונטאג אין אָוונד איז אויך פארגעקומען א הזכרה אין בית-המדרש „אהל נחום".

אין דער אַנוועזענהייט פון אַנ'עטליכע הונדערט קעפּיגען עולם איז דער ער-שטער מספּיד דער קאָטאָוויצער רב ד"ר פאָגעלמאָן, וועלכער רעדט ארום די וויכטיגקייט פון דאָזיגען בית המדרש, וואו ס'געפונען פּלאָץ די בחורים לומדי תורה און אָט דער דאָזיגער בנין געהער טאקי אויך צו די לעבענס ווערק פון רב ז"ל.

דער מו"צ ר' יוסף פּראָקאָש, האלט א קורצען וואַרימען הספד, אין וועלכען ער בעריהרט די רעליגיעזע הצטרכות'ן, פאר וועלכע דער רב ז"ל האט שטארק געזאָרגט און א דאַנק דעם האבען מיר דאָ אויסער דעם בית המדרש אויך איינע פון די שענסטע מקואות א. אז. וו.

דער מו"צ ר' בנימין רובין לערנט דאן מיט די בחורים משניות און צום סוף זינגט דער חזן ה' כאַלעוואַ די גע-העריגע קאַפּיטלען תהלים און מאכט אַנ'אל מלא רחמים.

דערמיט איז די דאָזיגע טרויער-אזכרה פערענדיגט געווארען.

3 מאי-פייערליכקייטן אין די שוהלען

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן יום-טוב פון דער מאַי-קאָנסטיטוציע זענען אין די היגע שוהלען אָבגעריכט געווארען ספּע-ציעלע תפלות.

אין דער אַלטער שוהל

אין דער שטאָדט-שוהל האבען זיך פערזאַמעלט פאָרשטעהער פון דער ציווילער און מיליטער-מאַכט, די האַנד-ווערקער-אָרגאַניזאציעס מיט זייערע פעהנער, די שילער פון ד"ר אָקסער'ס גימנאַזיום מיט זייער פאָהן, האַנדווער-קער-שולע מיט'ן פאָהן און די שילער פון די פּאָווסעכנע שולען.

מצד דער סטאַראָסטווע איז געוועזען אַנוועזענד מאג. מאַרושינסקי, מצד'ן מאַגיסטראַט — נאַטשעלניק סאַאינסקי און אויך אָפיצירען פון די היגע פולקען.

די תפלות האט אָבגעריכט חזן ה' כאַלעוואַ, ר' יוסף פּראָקאָש זאגט א ספּעציעלע תפלה, דאן האלט א גרע-סערע רעדע מענינא דיומא אַדוו. ד"ר ל. אַש.

צום סוף זינגען די שילער דעם פּוי-לישען נאַציאָנאַלען הימן.

אין דער נייער שוהל

אויך אין דער נייער שוהל איז אין דער אנוועזענהייט פון דעלעגאציעס און פערשידענע אינסטיטוציעס, שילער פון יודישען געזעלשאפטליכען גימנאַזי-יום אָבגעריכט געווארען א פייערליכע גאָטעסדיענסט לכבוד'ן דריטען מאַי. די געהעריגע תפלות האט געזאגט קאַנטאָר ה' פינקעלשטיין און די רעדע מענינא דיומא האט געהאַלטען ד"ר ג. שאָפער.

הנחה-עקזאַמענס פאַר געזעלען זענען גילטיג נאָר ביז'ן 30 יוני

די לאָדזער האַנדווערקער - קאַמער טיילט מיט, אז אין הסכם מיט דעם צירקולאַר פון האַנדעלס-מיניסטער פון 15 מאַי 1936, קענען ביז'ן 30 יוני 1937 צוטרעטען צו די געזעלען-עקזאַ-מענס אויך די געזעלען, וועלכע זענען אַדורכגעגאנגען די לעהר ביי בעלי-בתים וואס האבען נישט קיין מייסטער דיפּלאָמען און האבען נישט רעגיסטרירט אין דער האַנדווערקער קאַמער דעם לערן-אָבמאַך.

קאַנדידאַטען, וועלכע האבען נישט געענדיגט קיין פאַרבילדונגס-שול און זענען אדורכגעגאנגען די לעהר אין אַנ'אָרט, וואו אזא שול איז נישט פער-האַן, דאַרפען איבערשיקען אין וואר-שאווער שול-קוראַטאָריום א ביטע וועגען אויסשטעלען א צייגניש, אַז אין דעם אָרט, איז נישט פערהאַן קיין פראָפעסיאָנעלע פאַרבילדונגס-שול. צו דער ביטע דאַרף מען צולעגען אַ צייג-ניש, אַז מ'האט געענדיגט די לעהר. די צייגניש מוז זיין אויסגעשטעלט דורך דעם מייסטער און בעשטעטיגט דורך דעם גמינע-אַמט אָדער פון צעך.

מ'קען זיך אויך ווענדען צו דער וואָיעוואודזטווע מיט א ביטע וועגען בעפרייען אינגאַנצען פון ענדיגען אַנ'-עפּענטליכע שול, אַנגעבענדיג די פּי-בות פאַרוואס מ'האט אין אזא שול נישט געקענט לערנען.

נאכ'ן בעפרייען דעם פּעטענט פון פאָרשטעלען א צייגניש וועגען ענדיגען די שול, דאַרף מען אלע דאָקומענטען צוזאמען מיט א ביטע וועגען צולאזען צום געזעלען-עקזאמען איבערשיקען אין דער האַנדווערקער-קאַמער, איינצאָה-לענדיג 20 זל. עקזעמינאציע-טאַקסע און 1 זל. 50 גר. אויף אַ געזעלען-בי-כעל.

פון יודאַאיסטישען אינסטיטוט

מאָרגען, שבת פונקטליך 4 א זייגער נאכמיטאג וועט פאָרקומען א מסבת עונג שבת מיט דער בעטייליגונג פון ד"ר הירשבערג און פּראָפ. ב. וויינבערג, וועלכע וועלען רעפערירען וועגען נחום סאָקאָלאָוו ז"ל און וועגען פּרקי אבות און פּרשיות השבוע.

קליינינקייטען

דער ריכטיגער פּלאַץ צו קויפען שיך...

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פּראָ-פּאַגאַנדע-וואָך פון פוילישען סוחר, האט די קריסטליכע לעדער בראַנזשע ארויסגעגעבען אַנ'אויפרוף צו דער אַרישער בעפעלקערונג אין אונזער שטאָדט און זיי אָנגעוויזען, וואו מען בעקומט שיך אין ריין-קריסטליכע גע-שעפטען און ארבייטס-וואַרשטאַטען.

צווישען די דאָזיגע שוסטער זענען פערהאַנען אויך אַזעלכע, וועלכע ווע-לען לויט ווי מיר פערשטעהן, ארויס-רופען אַנ'אינטערעס פאַר די יודישע קונים, און כדי אונזערע יודישע דאַמען און פריילליינס זאָלען חס ושלום נישט פערבלאָנדזשען אין א יודישען שיך-געשעפט, וועלען מיר זיי אָנגעבען די געהעריגע אַדרעסען פון די ריין-אַרישע שוסטער, וועלכע געפינען זיך אויפ'ן אויבענדערמאַנטען צעטיל.

א) בערנאַרעק מאַריאַן אַלעע 41, ב) ליכאַנסקי מיכאַל אַלעע 50, ג) יעזשער-סקי מיעטשיסלאַוו אלעע 19, ד) טשע-פּיעלא סטאַניסלאַוו אלעע 39, ה) געֿ-ברידער סקאָטשעק אלעע קאַשטשושקי 8, ו) דאָמבראָווסקי איגנאַצי אלעע קאַשטשושקי 1 און אנדערע.

אָט די אויבענדערמאַנטע שוסטער און שיך-געשעפטען געפינען זיך אויפ'ן צעטיל פון דעם וועג-ווייזער פאַר דער קריסטליכער בעפעלקערונג, וואו זיי ווערען אויפגעפאָדערט צו קומען און קויפען שיך.

אַלזאָ הויכגעשעצטע דאַמען און פריילליינס, מיר האבען דעם כבוד אייך אָנצוווייזען די ריכטיגע אַדרעסען וואו צו קויפען אָדער בעשטעלען שיך...

פריהלינג...

א שווער געראַנגעל איז פאָרגעקומען דאס מאָל צווישען ווינטער און דעם פריהלינג. דער ווינטער האט בשום אופן נישט געוואָלט אָבטרעטען, מאכען פּלאַץ פאַר'ן פריהלינג און מיט די לעצטע בחות ממש, ווי די אויפשטענ-דער אין שפּאַניע, האט דער ווינטער דוקא געוואָלט ביי אונז פערבלייבען א קיילעכדיג יאהר און בעגליקען אונז מיט זיין קאַלטען אָטעם.

איינגעשטעלט האט זיך היי-יאהר דער ווינטער זעהר פריה, שוין פאַר סכות האט דער שניי אונז געפּאַטשט אין פּנים און אזוי האט דער ווינטער אָבגעהאלטען ביז העט א שטיק נאָך פּסח. הגם דער ווינטער איז נישט גע-ווען אזא שווערער, דאָך אָבער האט ער געהאט געגוג כח נישט צוצולאָזען אָביסעל וואַרימע זון און אַממעהר-סטענס האט ער זיך גאָר צעבושעוועט האָרט פאַר פּסח, אָנמאַכענדיג א זאַ-וויערוכע פאַר די יודישע געשעפטען און פערזאָגט די קונים, דערביי האט דער שטורם אומגעוואָרפען א סך יו-דישע עקזיסטענצען...

דער ווינטער איז אָבער שוין אַוועק-ענדליך האבען מיר פריהלינג, וועל-כער איז געקומען אזוי ווי אויף א בעשטעלונג, צוזאַמען מיט'ן אָנהויב מאַי—ממש דעם ערשטען מאַי האט זיך אויך בעוויזען דאס פריהלינגס-וועטער און קוקענדיג אויף דעם פּרעכטיגען פריהלינגס-טאג ווילט זיך זינגען דאס ליעד פון מאָריס ראָזענפעלד:

ווידער איז דער מאַי געקומען,
מיט זיין צויבער און זיין פּראַכט,
אַלע גראָזען, אַלע בלומען,
האבען ווידער אויפגעוואַכט.
ווידער גרינט עס אויף די פעלדער,
ווידער בליהט עס אין די וועלדער,
אזוו. אזוו.

אויך מיר יודען האבען זיך נישט צו בעקלאָגען אויפ'ן פריהלינג, ווער שמועסט די טשענסטאַכאווער יודען האבען באַלד דערפיהלט, אז ס'איז פריהלינג אויף דער וועלט... ווען די געהסט אין גאַס, בעגעגענסטו אויף שריט און טריט סמנים פון פריהלינג. אָט העננט א גרינע פּלאַכטע, די קאָ-ליר, וועלכע סימבאָליזירט האָפנונג, וואס דאַרף זיין אַנ'אָנזאָג, אז מען זאָל נישט פערלירען די האָפנונג ארויסצו-רייסען די פּרנסות ביי די יודישע סוח-רים. דאַן האט איהר אונצעהליגע קליי-נע טאַוועל פּלאַקאַטען, וואס זענען אויס-געשטעלט אין די „קוויעטניקעס" איבער דער שטאָדט און זיי ווינקען צו אייך מיט ממזרי'שע אויגעלעך, אז איהר זאָלט חס-וחלילה נישט עובר זיין אויף א „לאָו" און נישט קויפען ביי קיין יו-דען...

צוזאַמען מיט'ן חודש מאַי, ווען ס'הויבט זיך אָן דער פריהלינג פון דער נאַטור, האט זיך אָנגעהויבען די „וואָך פון פוילישען סוחר", וואס האט אפילו מיט קיין פריהלינג גאָר נישט צו טהון; גיכער איז עס אַנ'איבער-בלייבעכץ פון ווינטער, פון יענע הרי-חושך צייטען, ווען די וועלט האט גע-לעבט אין א תהום פון פינסטערניש און אומוויסענהייט — נאָר גארנישט, מסתמא ווייסען זיי דאָך בעסער, אָט די דאָזיגע גיפט מישער. מען טאָר אפילו קיין וואָרט נישט רעדען, ווייל הוי זהיר בגחלתן, טאָמער כאַפּט מען זיך ארויס א וואָרט, קאָן מען זיך גלייך אָבריהען. איז דעריבער גלייכער צו מאַכען א גוטען שמייכעל און לאַכען, קוועלען. א הנאה האבען פון אָט דעם היינטיגען צוגערייטען פריהלינג...

דאס לאָזט זיך נישט גלויבען...

מען האלט מיר אין איין דערצעה-לען מעשות וועגען געוויסע יודישע דאַמען און פריילליינס, וועלכע האבען זיך פערסיינינגט צו דער פּראָפּאַגאַנדע וואָך פון פוילישען סוחר, זיי מיידען אויך אויס יודישע קראַמען און קויפען נאָר אין ריין-קריסטליכע געוועלבער, ווי, למשל, אין נייעם מאַנופאַקטור-געשעפט אויף פּילסודסקי אזוו.

ביטערען די דערצעהלער און זאגען אזוי: וואָלט דאס נייע מאַנופאַקטור-געשעפט נישט ספּעציעל געשאָפען גע-ווארען, כדי ארויסצורייסען יודישע פּרנסות, וואָלטען מיר גארנישט געהאט דאגעגען; ווען אָבער דאס איז יאָ אזוי, איז א גרויסע עולה, אויב יודישע קינדער בעווייזען מיט זייער טהאָט, אז זיי האבען נישט קיין מענשליכע ווירדע אזוו. דערביי רעכענען מיר די דערצעהלער אויס די נעמען פון די יו-דישע פרויען, וועלכע בעזוכען דאס דאזיגע געשעפט און טראָגען פון דאָרט ארויס איינגעקויפטע פּעקלעך סחורות.

אויסהערענדיג די דאָזיגע מעשות, האב איך די דערצעהלער געזאָגט מיין מיינונג, אז איך גלויב נישט אין דעם אלעם, ווייל פאַקטיש לאָזט עס זיך נישט גלויבען און אָט פאַרוואס:

ווי בעוואוסט זענען יודען גוטע סוחרים, זיי קאַלקולירען אזוי אויס, אז זיי קאָנען געבען גוטע סחורה פאַר ביליג געלד. דאגעגען זענען יודען אַלס קונים שוואכער, ווייל אויך דער יודישער קונה רעכענט אזוי אויס, אַז די סחורה זאָל איהם קאָסטען ביליג. דעריבער האבען די יודישע סוחרים נישט אזוי שטאַרק געבענקט נאכ'ן יו-דישען קונה. קריסטליכע קונים ווידער ווילען בעסער איינקויפען זייערע סחו-רות ביים יודישען סוחר, וואו זיי בע-קומען די סחורה ביליגער, ווי ביים קריסטליכען סוחר. און טאקי דערפאר זענען יודען אָפּטימיסטיש געשטימט און זאגען, אז טראָץ די אלע פּראָפּאַגאַנדע-וואָכען, וועלען קריסטען ווייטער קויפען ביים יודען, צוליעב די אויבענדערמאַנ-טע טעמים. און אז יודישע קונים, וועלכע ווילען קויפען ביליגער, זאָלען גאָר געהן אין קריסטליכע געשעפטען, איבערהויפּט אין דעם מאַנופאַקטור-געשעפט פון מישקעוויטש'ן, וואו ס'קאָסט טייערער, לאָזט זיך בשום אופן נישט גלויבען.

איבריגענס ערקלערען מיר גאַנץ אָפט, אַז מיר יודען פיהרען נישט קיין באָיקאָט-אַגיטאַציע געגען קריסטליכע געשעפטען. אמת, זיי פיהרען געגען אונז א פּראָפּאַגאַנדע דערפאַר, ווייל זיי זענען געגען אונז נישט קאָנקורענץ-פעהיג, אָבער מיר יודען נויטיגען זיך נישט דערין: ראשית, צוליעב עטישע טעמים; והשנית, ווייל מיר האלטען, אַז דאס לעבען, די פעהיגקייט פון סוחר איז די בעסטע רעקלאַמע און דער איינציגער ווירקזאַמער מיטעל אַריינצוציהען דעם קונה. און די אלע נאַרישע אַנטי-יודישע לאָזונגען וועלען גאַרנישט העלפען.

פון דעם אלעם געזאָגטען לעגט זיך נישט אויפ'ן שכל, אַז אינדערצייט, ווען די זעלבע מאַנופאַקטור-סחורות, בעקומט מען אין יודישע געשעפטען ביליגער, זאלען די יודישע דאַמען דוקא לויפען דאָרט און צאהלען א סך טייערער. ניין, איהר וועט מיר דאס נישט איינ-רעדען...

דאס לאָזט זיך נישט גלויבען...

סמאַל

פּאַרוועטס, קיין גליל העליון!

צו דער לאַנדווירטשאַפטליכער עראָבערונג פון צפון ארץ־ישראל

פון **ישעיה אוגער**

אָט דאס איז אונזער ענטפער אויף אַלע פרובען דורך קאָנספּיראַציע און פיזישע געוואַלד־טהאַטען, אָדער דורך „פּאָליטיק" אויפצוהאַלטען אָדער צוצושטערען אונזער ווערק. מיר שטעהן שטרענג אויפ'ן באָדען פון רעכט און פון אונטערנאַציאָנאַלע גאַראַנטיעס — אין הסכם מיט די איבערגענומענע גאַראַנטיעס בנוגע דער אויפריכטונג פון אונזער היים אין א"י און מיט די בענייטע און דורך די מאַסגעבענדע מלוכות סאַנקציאָנירטע אַלטע רעכט פון יודישען פאָלק אויף זיין לאַנד פיהרען מיר אונזער אויפבוי־אַרבייט אין א"י.

מיר שטעלען זיך נישט אָב פאַר קיין שום מנועה, מיר וועלען צוליעב טעראָר און געוואַלד־טהאַטען נישט איבררייסען אונזער אַרבייט — מיר געהן ווייטער. אין סאַמע רעכטען „ברען" פון די אונרוהען און בלוטיגע אָנפאַלען אין א"י, האבען מיר זיך גענומען בויען דעם פּאָרט אין תל־אביב.. מיר האַלטען שוין ווייט. איידער מ'וועט זיך אַרומזעהען וועט דער פּאָרט זיין פערזעהן מיט אַלע מאריטימע און טעכנישע איינריכטונגען און וועט קענען אויפנעהמען שיפען פון אַ גרויסען טאָנאַזש.

אויך איצט, בעת די אונרוהען אין א"י, האָבען נאָך אייגענטליך נישט אויפגעהערט און איינצעלנע אַטענטאַטען אויף יודישע לעבענס און פערמעגנס קומען ווייטער פאָר מיט אַ כמעט פעריאָדישער רעגעלמעסיגקייט — אויך איצט האבען מיר געמאַכט א גרויסען און וויכטיגען שריט פאָראויס. ערשט מיט איניגע וואָכען צוריק — און דאס נאַציאָנאַלע יודענטום האט עס מיט פרייד בעגריסט — האט מען ביים עמק הירדן און אין דער געגענד פון בית שאן אין א וויסטער אונקולטיווירטער געגענד, וואו עס געפינט זיך בלויז אָרימע אראבישע דערפער און בעדואינער־האָרדעס האלטען זיך דאָ אויף, געלייגט דעם גרונדשטיין פאר נייע לאַנדווירטשאפטליכע פונקטען, דורך „מסדא" און „עין קורא", דורך „תל־עמל" און „השדה" ווערט פערגרעסערט דער ישוב דורך נייע „נקודות" אויפ'ן נאמען פון נחום סאָקאָלאָוו און דוד וואלפסאָן און פון חיים אַרלאָזאָראָוו. אין דער גאר לעצטער צייט איז דאָ ענטשטאַנען דער לאַנדווירטשאפטליכער פונקט „בית יוסף".

עס געשעהן דאָ וואונדער — שרייבט אַ בעגלייטער פון די קאָלאָניסטען־עראָבערער פון די דאזיגע „נקודות" — היינט זעהט מען נאָך פאַר זיך אַ סטעפּ אָהן וואסער און אָהן אַ געוויקס, אַ מדבר, און מאָרגען וואַרפט שוין אַ רעפלעקטאָר פון וואסער־טורעם פון נייענטשטאַנענעם „פּונקט". זיין שטראַהלענדיג ליכט איבער דער וויסטע און אווויזירט דער אַרומיגער וועלט, אַז דאָ געהט מען פערשפרייטען ליכט, געזונד מאכען די געגענד אויף אַ פרידליכען אופן בעזעצען די וויסטע און זי פערוואנדלען אין אַ פרוכטבאַרען און קולטיווירטען שטח לאַנד.

דעם מסירות־נפש פון די קאָלאָניסטען־פּיאָנערען, די בויער פון די דאָזיגע נייע פּונקטען, איז זיך שווער גאָר פאַרצושטעלען. זיי לעבען דערווייל איינזאַם אין דער מדבר, אָבגעשניטען פון אנדערע יודישע ישובים, אַרומגערינגעלט פון בלויז אראבער און בעדואינער—נאַמאדען. זייערע ישובים צוימען זיי אַרום מיט שטעכעדיגע דראָט, אויף די וואסער־טורעמס שטעהט טאָג און נאַכט א וואך. זי קוקט אויס, צי קלויבט זיך נישט דער אראבישער שכן צו מאכען אַנ'אָנפאַל אויף די יודישע קאָלאָניסטען, אויספיהרען אַנ'אַטענטאַט אויף די נייע בנינים, צו פערניכטען אָדער אוועקצורויבען יודיש פערמעגען.

זיי לעבען דאָ איינזאַם און אין דער גרעסטער געפאהר. אָבער די דאָזיגע בראווע קאלאניסטען חלוצים שטעלען איין זייערע לעבענס, זענען גרייט זיך צו אָפּפערען פאר זייער פאָלק, עס איז זיי אַלץ ליב, זיי טוען דאָס, ווייל זיי ווייסען, אַז זיי פערגרעסערען דאדורך דעם שטח, פערפעסטיגען דעם פונדאַמענט און פערזיכערען אזוי ארום דעם קיום פון דער יודיש־נאַציאָנאלער היים.

ביי דער גרעניץ פון ירדן, ביי די גרעניצען פון עבר־הירדן ווערט איצט אוועקגעשטעלט דער אמת'ער „משמר הירדן". אַ ריכטיגע יודישע וואך, דאָ ווערט געלעגט די בריק צווישען די צעוואָרפענע יודישע קאָלאָניעס און לאַנדווירטשאַפטליכע „נקודות". די בריק צווישען עמק הירדן און עמק יזרעאל.

מעגען די אַראבער, דער מופטי און די אראבישע נאַציאנאַליסטען פּלאָנעווען כל המינים אטענטאַטען אויף די יודישע רעכט, מעגען זיי זיך מוחן וועגען נייע פערברעכערישע מיטלען ווי אזוי צו האַמעווען אונזער דראנג קיין ארץ־ישראל און אונזער אויפבוי־ארבייט און עקספּאַנסיע אין א"י — מיר געהען פאָרווערטס.

* *

און איצט קומט דאס וויכטיגסטע — דער רוף אוסישקינס: מאַרש קיין גליל העליון! — מיר מוזען בעזעצען און קאָלאָניזירען דעם צפון. דאס איז פאר אונז אַ קיום־פראגע, אַ לעבענס־נויטווענדיגקייט. דאָ וועט זיך שליסען די קייט. דורך דער לאַנדווירטשאַפטליכער עראָבערונג פון צפון וועט ערשט דער גאַנצער שטח לאַנד אויף מערב־זייט פון ירדן זיך קענען אַנרופען ארץ־ישראל. אַזוי ארום וועט ערשט געשאַפען ווערען דער איינהייטליכער פראָנט אויפ'ן באָדען פון א"י.

מ'האט לאַנג פערנאַכלעסיגט דעם צפון מיט זיין צענטער צפת. דאָ אין צפת איז אַמאָל געשטאַנען די וויג פון רעליגיעז־מיסטישען ציוניזם. אָט די בעוועגונג האָט דערהאַלטען לעבעדיג אין די יודישע הערצער די ליבע צו ארץ־ישראל און דעם ווילען צו לעבען ווי א פריי פאָלק אין זיין אייגען לאַנד. פון אָט דעם מקור נעהמט זיך דער פּאָליטישער ציוניזם און דער היינטיגער יודישער רענעסאַנס.

מ'האָט אויך פערגעסען אין די גרויס־אַרטיגע חלוצישע טהאָטען אין צפון — אין די קאָלאָניעס ראש פינה, יסוד המעלה משמר הירדן, מטולה. זיי זענען געבליבען ווי אָבגעזונדערט פון ישוב.

ערשט איצט געהט מען אויסלייזען דעם גליל העליון. דערמיט הויבט זיך אָן אַ נייע תקופה אין דער געשיכטע פון ישוב, פון דער פרידליכער יודישער לאַנד־דעראָבערונג און אויפבוי־אַרבייט אין ארץ־ישראל.

דער קרן הקימת האט איצט פּראָקלאַמירט דעם נייעם מפעל אונטער'ן לאָזונג דער מאַרש קיין גליל העליון.

און דאס נאַציאָנאַלע יודענטום דאַרף איצט געבען אַ'ענטפער אויף דעם רוף — דאַרף שאַפען די מיטלען אויף אַדורכצופיהרען די דאָזיגע היסטאָרישע, פאר'ן אויפבוי פון א"י און דער צוקונפט פון יודישען פאָלק וויכטיגע לאַנדווירטשאַפטליכע עראָבערונגס־קאַמפּאַניע.

אַנ'ענין, וואָס טאָר נישט פערנאַכלעסיגט ווערען.

די ווינטער־הילף־אַקציע איז נעענדיגט. קיין גענויער בילאַנס איז נאָך נישט געמאַכט געוואָרען. ווי מען שמועסט, איז אויף דעם ציעל געזאַמעלט געוואָרען אַנ'ערך 25 ביז 30 מיליאָן זל. ווי גרויס עס איז געווען דער בייטראַג פון דער יודישער בעפעלקערונג אין דער דאָזיגער זאַמלונג, איז נאָך נישט בעוואוסט. מען איז זיך משער, אַז די יודישע בעפעלקערונג האט פערהעלטניסמעסיג נישט ווייניג געגעבען. דער בעסטער בעווייז איז די זאַמלונג מלבושים אין וואַרשא, וואו דער צפון־טייל פון שטאָדט, וואס איז בעוואוינט פּמעט בלויז פון יודען, האט געגעבען מעהר ווי אַלע איבריגע שטאָדט־טיילען צוזאַמען. דאס איז בנוגע פרייוויליגע נדבות. וואס שייך נישט - פרייוויליגע, דערצעהלט מען אפילו, אַז אין מאַנכע ערטער אויף דער פּראָווינץ האט מען ביים אויסקויפען פּאַטענטען אויף יודען אַרויפגעלייגט א ספּעציעלען שטייער לטובת דער ווינטער־אַקציע.

עס איז נאָך אויך נישט פעסטגעשטעלט, ווי גרויס ס'איז געווען די הילף פון וועלכער עס האבען גענאָסען די יודישע נויטבעדערפטיגע. אין דעם פּרט זענען שוין די השערות פּיעל מעהר קרוב לאמת. שוין פון די אינטערפּעלאַציעס, וואס זענען געמאַכט געוואָרען אין סיים, נאָך בעת די אַקציע איז געפיהרט געוואָרען, איז קלאָר געווען, אַז דער אנטייל פון דער יודישער בעפעלקערונג אין דער אַרויסגעגעבענער הילף איז ווייט געווען פון דעם, וואס איהר וואָלט געקומען הן לויט דעם פּראָצענט־פערהעלטניש פון די, וואס נויטיגען זיך אין הילף, הן לויט'ן פערגלייך פון די סומעס, וואס, עס האָבען בייגעטראָגען די יודישע מנדבים. אויך די בעריכטען פון יודישען ווירטשאַפטליכען קאָמיטעט, וועלכע זענען פון צייט צו צייט דורכגעדרונגען צו דער עפענטליכקייט, האבען נישט דערצעהלט פון קיין צו גרויסער זאָרג מצד די ענטשפּרעכענדע אינסטאַנצען לגבי די נויטליידענדע און נויטבעדערפטיגע פון דער יודישער בעפעלקערונג.

די דאָזיגע פערהעלטנישען מוזען אונבעדינגט געענדערט ווערען. זאגט מען כיס אחד יהיה לכלנו, מאַכט מען איין קאַסע פאר אַלע בי"ם נעמען נדבות אויף דער ווינטער־הילף, מוז די הילף אַרויסגעגעבען ווערען אַלע די, וואס נויטיגען זיך אין איהר, טאָר באַין אופן נישט דערלאָזט ווערען, אַז דאס פערטיילען די הילף זאָל זיין אָבהענגיג פון וועלכע ס'איז זייטיגע פּניות.

די יודישע בעפעלקערונג מוז זיך דעריבער ערנסט פערטראַכטען, כדי אויסצומיידען די דאָזיגע ערשיינונג אויף להבא.

דאס אָבער וואלט געקאנט געזאגט און אפשר אויך געטהון ווערען נאָר דאַמאָלס, ווען די מסקנות וואָלטען געשטיצט געוואָרען נישט בלויז אויף השערות, מעגען זיי אפילו זיין, לויט אונזערע טיפסטע איבערצייגונגען, גאר נישט ווייט פונ'ם אמת. די אויספיהרען, וועלכע וואָלטען געדאַרפט געמאַכט ווערען פון דער היי־יאָהר דורכגעפיהרטער ווינטער־הילף־אַקציע מיט'ן צוועק זיך צו פערהיטען אויף להבא, מוזען דורכאויס געשטיצט ווערען אויף קאָנקרעטע פאַקטען און ציפערן, אָהן וועלכע מען וועט קיינעם נישט קאָנען איבערצייגען, אז עס מוז אונבעדינגט פאָרקומען אַ ראַדיקאַלע ענדערונג אין דער הינזיכט.

צום בעדויערען אָבער בעציהען זיך צו דעם דאָזינען ענין די אינסטאַנצען, וועלכע זענען אַממייסטען דערצו בערופען און וועלכע וואָלטען געקאָנט די זאַך אויפקלערען און געהעריג בעלויכטען, מיט אַ אונדערלאָזבארער גלייכגילטיגקייט און פּשוט שעדליכער פערנאַכלעסיגונג. צו איבער 800 קהלות אין לאַנד האט דער יודישער ווירטשאַפטליכער קאָמיטעט פונאַנדערגעשיקט פראַגע בויגענס מיט'ן ציעל צו בעקומען די נויטיגע ידיעות וועגען דער פערגאַנגענער ווינטער - הילף - אַקציע. אויף זיי זענען ביז היינט אָנגעקומען געצעהלטע ענטפערן און דאס אויך נישט אַלע מאָל גענוג קלאָרע און דייטליכע.

אַזאַ מין בעציהונג צו דעם דאָזיגען זעהר וויכטיגען ענין טאָר בשום אופן נישט טאָלערירט ווערען. עס איז דער חוב פון אַלע קהלה - פערוואַלטונגען אויסצונוצען אַלע מעגליכע מיטלען, כדי אַרויסצובעקומען די פון זיי געפאָדערטע ידיעות און ציפערען און זיי תיכף איבערשיקען דעם יודישען ווירטשאַפטליכען קאָמיטעט, וועלכער וועט דעריפון מאכען די נויטיגע אויספיהרונגען, שטיצענדיג זיך אויף זיינע ביזאיצטיגע דערפאהרונגען אויף דעם געביעט.

וואָס געהערט, וואָס געזעהן.

אשרי יושבי ביתך...

וואויל איז דעם, וואס זיצט אינדערהיים. דער דאָזיגער סיסטעם קאָן אָבער נישט אַלעמאָל אָנגעווענדעט ווערען, ווייל קוים איז מען יונג און אין דרויסען שיינט די זון, די פויגעל זינגען שירה, קאָן מען נישט זיצען אינדערהיים. ווער שמועסט, אז ס'איז א יומא דפגרא, ווילט זיך אוודאי נישט זיצען „צו הויזע"... דאס אַלץ איז אָבער געזאגט געוואָרען, ווען עס האַנדעלט זיך ביי די אומות העולם; ווען מען שמועסט אָבער וועגען יודען, מוז מען דעם אשרי יושבי ביתך אָנווענדען אפילו דאַמאָלס, ווען ס'ווילט זיך נישט זיצען אינדערהיים.

געווען איז ל"ג בעומר אויף גאָטס־וועלט כ'געדענק, ווען כ'בין נאָך געווען א קליין חדר־יונגעל, זענען מיר געגאַנגען מיט'ן רבי'ן העט ווייט הינטער'ן שטאָדט, ביז נאָך דער גערטנער־פערמע, און אויפ'ן גאַנצען וועג האט אונז קיינער נישט פערשטעפּעט, דאָרט אויפ'ן פרייען פעלד האבען מיר פערבראַכט א גאַנצען טאָג, זיך געשפּיעלט און אַרומגעבראַיעט. דאס איז אָבער געווען מיט א סך יאהרען צוריק, היינט אָבער קאָנען יודישע קינדער בשום אופן זיך נישט דערלויבען צו געהן ל"ג בעומר אונטער'ן שטאָדט, כאָטש עס ווילט זיך גערן די שטאָדטישע קינדער פערברענגען כאָטש איין מאג אין יאהר אויף דער פרייער לופט, צוזאמען מיט דער נאַטור. געהערען זיי אָבער צום פאָלק ישראל, מוזען זיי אָנווענדען דעם סיסטעם פון אשרי יושבי ביתך...

עס איז אַדורך דער ל"ג בעומר, וועלכער איז גאָרנישט געווען קענטיג אויף דער יודישער גאַס; קיינער האט זיך נישט דערמאַנט, אַז אַמאָל ערשט אי'ן דער נישט לאַנג פערגאַנגענהייט איז דער טאָג פערוואַנדעלט געוואָרען אין א יודישען נאַציאָנאַלען יום טוב. דער היייריגער ל"ג בעומר איז נאָר אויף אזוי פיעל אויסגענוצט געוואָרען, וואס ס'זענען פאָרגעקומען עטליכע חתונות און יאָ, דער ה' צ. פ—ש האט צוגעשיקט פאַר די קינדער פון „מחזיקי־הדת" 100 זעמעל. ווייטער איז געווען אשרי יושבי ביתך...

דאס זעלבע איז געווען מיט'ן אינטערנאַציאָנאַלען אַרבייטער יום טוב דעם ערשטען מאי, אויך דעם טאָג, ווען די יודישע אַרבייטער האָבען יאָהר־איין יאהר־אויס דעמאָנסטרירט, האָבען זיי היי־יאָהר געמוזט זאגען דעם פסוק: אשרי יושבי ביתך—זיי זענען געזעסען אינדערהיים.

ס'פערשטעהט זיך, אז פון סאָציאַליסטישען שטאַנדפּונקט און פון דער אַרבייטער טראַדיציע איז דאס זיצען אינדערהיים דעם ערשטען מאי פּשוט אַנ'אומגליק; א גרעסער אומגליק וואָלט געקענט געשעהען, ווען זיי וואָלטען יאָ דעמאָנסטרירט. די צעיושעטע ענדעקישע באָנדעס, וועלכע זענען א דאַנק דער קאָניונקטור, וואס הערשט היינט אין פּוילען, פערוואַנדעלט געוואָרען אין ווילדע חיות, וואָלטען זייער טריפה־בלוט אויסגעלאָזט צו די אונבעשיצטע יודישע אַרבייטער, און וויפיעל עס זאָל נישט פערדריסען, סיי די פאָרשטעהער פון די יודישע סאָציאַליסטישע פּאַרטייען, סיי דער מאַסע גופא דערפאַר, וואס מען האט זיי נישט ערלויבט צו דעמאָנסטרירען צוגלייך מיט אַלע אַנדערע אַרבייטער, וועלכע געהערען נישט צו דער יודישער נאַציע, מוז מען בדיעבד זיין צופרידען פון דעם פערבאָט, ווייל אַנדערש וואָלט געקענט זיין א זעהר בלוטיגער טאָג דעריבער, ווי פיינליך דאס זאָל נישט זיין, מוז מען דאָך זיין צופרידען, וואס אויך דעם ערשטען מאי האבען די יודישע סאָציאַליסטישע אַרבייטער מקיים געווען דעם פסוק פון אשרי יושבי ביתך...

פחדנים

די ווילדע ענדעקישע באָנדעס זענען נאָר העלדען, ווען עס האַנדעלט זיך ביי יודען, א, דאַמאָלס מעגען זיי זיין אפילו לא יצלח'ס, יונגען, וועלכע זענען צו גאָרנישט פּעהיג, ווערען די יודען שטענדיג פאר זיי מורא האבען, ווען זיי טרעפען אָבער אָן אויף ס'זייעריגע, ווערט מען ערשט געוואויר וואס פאַרע פּחדנים, וואס פאַר א שטרויענע העלדען זיי זענען.

איך האָב צוגעקוקט א ספּעקטאַקל, וואס האט זיך אָבגעשפּיעלט דעם ערשטען מאי אויף דער אַלעע וואָלנאָשטשי. שטעהען אזוי די ענדעקעס פאר זייער לאָקאַל, נומער 18, און ווי זיי זעהען אַדורכגעהען אַ יוד, בעפאַלען זיי איהם און שלאָגען מכת רצח. ס'פערשטעהט זיך, אז די יודען האבען אַריינכאַפּענדיג די קלעפּ געמאַכט עוקר, און די צעיושעטע באַנדע האט געלאַכט און טרומפירט. וואס דאַרפט איהר מעהר, אפילו קינדער האט מען נישט געשוינט. איך האָב אַליין געזעהן ווי די כוליגאַנעס האָבען געשלאָגען קליינע יודישע יונגלעך. אַנדערש איז אָבער געווען, ווען זיי האָבען פערטשעפּעט די דעמאָנסטראַציע פון די פּ.פּ.ס. דאַמאָלס זענען די „העלדען" פערוואַנדעלט געוואָרען אין טרוסען, אין שרעקעדיגע פּחדנים.

עס געהט די פּ.פּ.ס־אישע דעמאָנסטראַציע. די ענדעקעס, וועלכע זענען געווען פערזאַמעלט פאר זייער לאָקאַל, הויבען אָן צו פייפען אויף ספּעציעלע פייפערלעך, דאַן הויבען זיי אָן צו וואַרפען אַנטי־יודישע פלוג־בלעטער, די פּ.פּ.ס'אישע מיליץ געהט רוהיג און לאָזט זיך נישט פּראָוואָצירען. די כוליגאַנעס קאָנען אָבער נישט איינשטעהן אויף אַנ'אָרט. ס'ווילט זיך זיי דוקא אַנ'אַוואַנטורעלע, הויבען זיי אָן צו שפּייען אויף די דעמאָנסטראַנטען, איינער א כליסטאַק גיט אפילו א קלאַפּ מיט א שטעקען א מיליציאַנער און דער לעצטער רופט זיך ווייטער גאָר נישט אָן. זעהענדיג, אז די מיליציאַנערען רעאַגירען נישט, ווערען די געדונגענע ענדעקישע גאַסען־יונגען חוצפּה'דיגער, לויפען אריין אין דער מאַרשירענדער דעמאָנסטראַציע און הויבען אָן שלאָגען. האט דאס געוואַלד שוין געפּלאַצט און די מיליציאַנערען האבען אָנגעהויבען צוריק צוקלאַפּען, נו, נו, האט איהר געדאַרפט צו זעהן, ווי אזוי די דאָזיגע „העלדען" זענען באַלד פערוואַנדעלט געוואָרען אין ענטלויפענדע טכורזעס; ווי די מייז זענען זיי פערשוואונדען געוואָרען אין די לעכער.

ביים צוריק מאַרש האבען די מיליציאַנערען זיך ערשט רעכט נוקם געווען אין די חוצפּה'דיגע לאַבוזעס. וואָרום צווישען אונז זאָל עס בלייבען, ווען די ענדעקעס מאַכען דעמאָנסטראַציעס, טשעפּעט זיי קיינער נישט, און ווען די סאָציאַליסטען פייערען זייער יום טוב, קומען די מחוצפים און ווילען זיי דערין שטערען, און אָט דערפאַר האבען די פּ.פּ.ס. זיי טאַקע מקיים פּסק געווען, אזוי אז זיי וועלען עס האבען צו געדענקען אויף לאַנגע צייטען.

געגען יודען זענען די ענדעקעס העלדען, ווען זיי טרעפען אָבער אָן אויף ס'זייריגע זעהט מען ערשט, אז דאס זענען נידערטרעכטיגע פּחדנים.

זמירות...

אויף קאַטעדראַלנע 10 געפינט זיך דער לאָקאַל פון דער ז.ז.ז. האבען די אַרבייטער דאָרט דעם ערשטען מאי א גאַנצען טאָג געזונגען אַרבייטער־לידער און דער אָרקעסטער האט געשפּיעלט. דערביי האט מען אויך געמאַכט, ווי דער שטייגער איז—א לחיים, עס איז דאָך עפּעס יום טוב.

אזוי האט דאס אָבגעדויערט ביז העט שפּעט, ווען די נאַכט איז צוגעפאַלען.

אַקעגען איבער די ז.ז.ז. געפינט זיך דער לאָקאַל פון די שאַרפע ראַדאָמסקער חסידים. זענען זיך די לעצטע צונויפגעקומען צו שלוש סעודות און האבען געזונגען זמירות, אזוי אז דאס געזאַנג פון די אַרבייטער האט זיך אויסגעמישט מיט'ן זמירות פון די חסידים, און ס'האָט זיך אויסגעדאַכט, אז ס'קומט פאַר א קאַמף צווישען דעם געזאַנג פון די אַרבייטער מיט'ן זמירות. סוף כל סוף האבען גובר געווען די חסידים, ווייל ווען די לידער פון די אַרבייטער איז שוין לאַנג געווען געענדיגט האט נאָך הויך און קלינגענד געשאַלט דאס געזאַנג פון די חסידישע

די יודען אין קורדיסטאן

.1

צו די יודישע גרופען וואס לעבען אין די פערוואָרפענע ווינקלען פון ערד-קויל און זענען כמעט ווי אָבגעשניטען פון דער גאנצער יודישער וועלט געהערען די יודען-רעשטלעך אין קורדיסטאן, וועלכע רעדען אויף אַראַמעאיש אָדער תרגום לשון—די שפּראַך וואס איז אונז אזוי גוט בעקאַנט פון תרגום-אונקלוס אויף חומש.

דער בעקאנטער יודישער רייזענדער ד"ר וואַלטער פישעל פון ירושלים, וועלכער האט דאָ נישט לאַנג געמאכט א רייזע איבער די לענדער פון מיטעלאַזיען, האט בעגעגענט די דאָזיגע יודען רעשטלעך און אין זיינע רייזע-בעשרייבונגען גיט ער אונז א גענוי בילד פון אָט דעם אומבעקאַנטען, אָבער זעהר אינטערעסאנטען טייל פון די פערטריבענע „עשרת-השבטים".

קורדיסטאַן אין מיטעלאַזיען איז נישט קיין אייגנהייטליכער פּאָליטישער בעגריף. דאס איז א פּראָווינץ, וואס איז צוטיילט צווישען איראַן (פערסיען), טערקיי און איראַק (מעסאָפּאָטאַמיען). דא אינטערעסירט אונז בלויז דער טייל וואס געהער צו איראַק און ציהט זיך צו מזרח-זייט פון טייך טיגריס (חידקל) ביז איבער דער פערסישער גרעניץ און ווערט דורכגעשניטען פון די טייכען צאַב, ראַוואנדוז און כאַבור—די נעבען-טייכען פון טיגריס. דאס איז א געבירגיג לאַנד מיט הויכע באַרג-קייטען, רייסענדיגע שטראָמען און געפעהרליכע משופע'דיגע וועגען, אָבער אויך מיט הערליכע טאָלען און פראַכטפולע פאַשעט וואס פערנעמען דאס אויג פון רייזענדען.

אין אָט די מקומות לעבט א געמיש פון פערשידענע ראַסען, שטאַמען, רעליגיעס, סעקטען און לשונות, וואס שטעלען מיט זיך פאָר אַנ'אמת'ן אוצר פאַר היסטאַריקער, פילאָלאָגען, טעאָלאָגען און אנדערע פאָרשער.

נישטאָ דאָרט קיין צוויי שכנישע דערפער וואס זייערע איינוואוינער זאָלען זיין פון דער זעלביגער ראַסע אָדער האבען דעם זעלביגען גלויבען אָדער רעדען אויף דער זעלביגער שפּראַך. היפוכים פון ראַסע, רעליגיע, שפּראַך און געשיכטע בעגעגענט מען דאָ אויף שריט און טריט.

פון זיי צייכענען זיך אויס בעזונדערס פאָלגענדע פיער גרופען:

1) די מוסולמענישע קורדען פון פערשידענע שטאַמען.

2) די קריסטליכע אַסיריער (אשורים), צווישען וועלכע די איראַקישע אראַבער האבען געמאכט א גרויסע שחיטה און וועלכע וואָגלען ארום איבער דער וועלט, זוכענדיג א נייע היים.

3) די יעזידען, וועלכע דינען צום טייוועל.

4 די קורדישע יודען.

.2

ווען מען בעגעגענט זיך צום ערשטען מאָל מיט דעם דאָזיגען מערקווירדיגען רעשטעל פון יודישען פאָלק, שטעלט מען זיך נישט ווילענדיג די פראַגע, ווען האבען די דאָזיגע יודען, וואס זייער צאָהל דערגרייכט אַרום 15000—18000, זיך בעזעצט אין קורדיסטאַן און פון וואַנען שטאַמען זיי.

ווי ס'דערצעהלט ר' בנימין פון טודעלא אין זיינע רייזע-בעשרייבונגען, זענען זיי פערטריבען געוואָרען אין דער דאָזיגער געגענד פון שלמנסר מלך אשור (מלכים ב' י"ח, יא) און זיי זענען אזוי אַרום רעשטלעך פון די עשרת השבטים. איין זאַך איז זיכער, אז זיי האבען זיך בעזעצט אין דער דאָזיגער פּראָווינץ שוין גאָר אין די אַלטע צייטען.

דאס בעווייזט קודם כל די אַראַמעאישע שפּראַך אויף וועלכער זיי רעדען צווישען זיך און וואס זיי רופען „לשון התרגומים" אָדער „לשון הגלות". זיי רעדען אויך אויף שפּראַכען פון זייער סביבה, טערקיש, קורדיש, אַראַביש אָדער פערסיש, אָבער זיי זענען די איינציגע יודען אין דער וועלט, וועלכע האבען אָבגעהיטען אַראַמעאיש אַלס אומגאַנגס-שפּראַך.

גלייך ווי דער אָבשטאַמונגס-אָרט פון די דאָזיגע יודען איז אויך זייער געשיכטע איינגעהילט אין א נעבעל. דאס ערשטע און כמעט דאס איינציגע היסטאָרישע געשעהעניש, וואס איז פערקניפּט מיט'ן נאָמען פון די קורדישע יודען, איז דאס אויפטרעטען פון דוד אַברוי פון אַמאַדיא אַלס „משיח השקר" און די משיח בעוועגונג וואס ער האט פונאנדערגעבלאַזען צווישען די קורדישע און פערסישע יודען. א חוץ דעם איז פון פערשידענע רייזע-בעשרייבונגען בעקאַנט, אז זינט הונדערטער יאהרען האבען יודען געלעבט אין דער דאָזיגער געגענד אין עלענד און נויט.

זיי האבען געוואוינט נישט נאָר אין די גרעסערע שטעדטלעך, נאָר אויך אין הונדערטער געבירגיג-דערפלעך. ס'רוב צו דריי ביז זעקס פאַמיליעס אין א דערפיל זייענדיג איינגאַנצען אָבגעזונדערט פון די איבריגע יודישע קיבוצים. אויב מען זעהט נאָר איינמאָל די געוואַלדיגע קורדישע בערג, די רוישענדיגע שטראָמען און מען שפּרייזט איבער די טיפע שפּאַלטען און אָבגרונדען, בעקומט מען א בעגריף וועגען דער טראַגיק פון דער יודישער צושפּרייטונג און צווייאונג.

(סוף קומט)

מיט וועלכע מלוכה'שע ווערט-פאַפּירען קען מען בעצאהלען פערלעגענע שטייערן?

אין דזיענניק אוסטאַוו נומער 28 פון 8 טען אַפּריל 1937, איז אָבגעדרוקט געוואָרען א וויכטיגע פעראָרדנונג פון פינאַנץ מיניסטער וועגען בעצאהלען פערלעגענע שטייערן מיט מלוכה'שע ווערט פאַפּירען.

די דאָזיגע פעראָרדנונג איז חל אויף פאָלגענדע שטייערן: גרונטשטייער, הייזער-שטייער, אומזאַץ, הכנסה, פערמעגענס-דאַנינע, ווי אויך פאַר שטייערן שטראָפען.

די פאָלגענדע שטייערן ווערען איינגעטיילט אין 2 קאַטעגאָריעס: א) די שטייערן, אויף וועלכע מען האט בעקומען נאָקאַזען פאַר'ן 1. יאַנואַר 1933 און די זאַלעגלע, אויף וועלכע מען האט בעקומען נאָקאַזען צווישען 1. יאַנואַר 1933 ביז'ן 31. מערץ 1934.

בעצאהלען מיט דער זיעמסקע רענטע קאָנען נאָר די, וואס האבען די פאַפּירען בעקומען אַלס צאָהלונג פאַר דער פערקויפטער נחלה.

די הנחה פון אננעהמען די פאַפּירען ווערט אנגעווענדעט נאָר אויב מען בעצאהלט גלייכצייטיג מיט מזומן די עקזעקוציע קאָסטען און די הנחה צינזען.

מען קאָן מיט די פאַפּירען בעצאַהלען די פערלעגענע שטייערן זאָגאַר אין ראַטעס, זאָגאר נאָר א טייל פון חוב.

מיט דער נאַציאָנאַלער הלואה קאָנען צאהלען נאָר די, וואס האבען די פאַפּירען אויף זייער נאָמען.

די ווערט-פאַפּירען ווערען אנגענומען פאַר דער נאָמינאַלער סומע. דער בערזען-קורס איז בעדייטענד נידריגער.

די שטייערן פון פאַר'ן 1-טען יאַנואַר 1933, קאָן מען צאהלען מיט דריי פּראָצ. זיעמסקע רענטע ערשטע און צווייטע סעריע.

די שטייערן, וואס שטאַמען פון דער צייט ביז'ן 1 טען אַפּריל 1934, קאָן מען בעצאהלען מיט די 5 פּראָצ. באַהן הלואה קאָנוו. פון 1926, מיט דער דריי פּראָצ. פּרעמירטע אינוועס. הלואה, 6 פּראָצ. נאַציאָנאַלע הלואה, מיט דער 4 פּראָצ. קאָנסאָלידאַציע הלואה.

טשעקאַווע ידיעות

ווי אזוי האָט מען זיך קורירט מיט הונדערט יאָהר צוריק?

מען קען נישט זאגען, אַז מיט 100 יאהר צוריק האט מען זיך וועניגער געדאָקטערט ווי היינט. אמת איז, אַז די טויזענדער מעדיצינען, זאַלבען און סאָלוועזן, וועלכע מיר האבען היינט, זענען נאָך דאַמאָלס נישט געווען, פונדעסטוועגען האט מען געהאַט „נאַטור-מיטלען" צו אלערליי קראַנקהייטען, וועלכע זענען אויך נישט געווען אָוועקצומאַכען מיט דער האַנד...

פאַר מיר ליגט אַ „זאַמלונג פון אויסדערוועהלטע, בעסטע מיטלען" פונ'ם יאָהר 1802, וועלכע אלע אַפּטייקען האבען פערקויפט, און אָט זעהען מיר, אַז דאַמאָלס האָט מען אויך שוין געזוכט אלערליי מיטלען צו זיין „שעהן", מ'האט אָבער נישט געוואָלט זיך שמירען דאס פּנים, ווי היינט, בכדי מ'זאָל אויסזעהן רויט און פריש, אדרבה, מ'האט גענומען א מיטעל, בכדי מ'זאָל נישט האבען קיין רויט פּנים, אָט איז דאָס מיטעל:

מ'נעמט אַ פונט פלייש און מ'פערמישט עס מיט 6 אייער און אַ האַלבען ליטער וויין-עסיג און אָט מיט דעם מיטעל שמירט מען איין דאָס פּנים, בכדי די רויטע באַקען זאָלען פערגעהן...

צו פערשידענע אומריינינקייטען אויפ'ן פּנים האָט מען אויך געוואוסט אַ מיטעל:

מ'פערמישט אַ לימענע מיט עטליכע לעפעל צוקער און דערצו גיט מען צו אַ ביסעל בראַנפען, דערמיט רייבט מען איין דאָס פּנים, ווערט די הויט גאַנץ ריין...

האָט מען געהאט א בלאַס פּנים, האָט מען אין דער אַפּטייק בעקומען „אָבגעצויגען וואַסער", איז דאָס פּנים דערפון גאַנץ רויט געוואָרען... וואס דאס דאָזיגע אָנגעצויגענע וואַסער איז געווען, ווייסען מיר עד היום נישט.

צו הייסען פרויען, זיי זאָלען זיך אָבשערען די האָר, איז געווען פונקט אזוי, ווי מ'זאָל עמיצען הייסען שפּרינגען פונ'ם דאַך. פונדעסטוועגען האט דאס דאַמאָלסדיגע אַפּטייקער-בוך געוואוסט אַ מיטעל, אַז פרויען מיט רויטע האָר זאָלען זיך אָבשערען און איינרייבען די קורצע האָר מיט רעגען-וואַסער, פערמישט מיט וויין-עסיג, וועלען זיי זיכער בעקומען דערנאָך שוואַרצע האָר... דאָס זעלבע מיטעל איז פערווענדעט געוואָרען ביי קינדער מיט רויטע האָר, אַז מ'האט געוואָלט, זיי זאָלען בעקומען שוואַרצע האָר...

מיטלען צו פערשידענע קראַנקהייטען, זענען, פערשטעהט זיך, שוין דאַמאָלס געווען לרוב.

אָט איז אַ מיטעל צו אַלערליי האַרץ-קראַנקהייטען:

„מ'נעמט צימערינג-וואַסער, דאס איז דאס בעסטע מיטעל צו שטאַרקען דאס האַרץ ביי אלע וועהטאָגען"...

צו אַלערליי נערווען - קראַנקהייטען, מעלאַנכאָליע (רוף שגעון), זאָל מען בענוצען זאַפט פון עפּעל"...

ראַטליף און אפילו די חלי רע, קורירט מען מיט געקאָכטע ווערימלעך, וואס בעווייזען זיך נאָך אַ רעגען...

אָט איז אַ גאַנץ וואַזשנע מיטעל:

געגען פערשידענע קראַנקהייטען, ביי וועלכע מ'בעקומט פיבער, אָדער געגען פּאָקען, מאָזלען און שאַרלאַך, איז דאָס בעסטע צו פערווענדען נאַפט געמישט מיט עסיג. די דאָזיגע מעדיצין הייסט עס אויסדריקליך העלפט פאַר אַלט און יונג און אפילו פאַר קינדער אין די וויגען.

צו רייניגען דאָס בלוט איז אַמבעסטען אַ פּלאַסטער צום מאָגען.

צו לעבער-קראַנקהייטען האָט מען פערווענדעט אַנ'אייגענע מעדיצין, וואס האט פערלענגערט דאָס לעבען מיט אַ סך יאָהרען...

די דאָזיגע מעדיצין איז נישט גענוי בעשריבען און דעריבער איז זי טאַקי פערלוירען געגאַנגען. פונקט ווי ס'איז אונז יעצט נישט בעקאַנט, וואס דאָס איז געווען פאַר אַ זאַלב איינצורייבען דעם קאָפּ, אַז איינער האָט געהאט די אומגעפאַלענע קראַנקהייט, איז געווען משוגע אָדער איז געביסען געוואָרען פון אַ הינד.

דאס בעסטע מיטעל געגען אלערליי קראַנקהייטען פונ'ם בויך און פונ'ם מאָגען, איז געווען געקאָכט רעגען-וואַסער פונ'ם חודש מאי אינאיינעם מיט די ווערימלעך, וואס בעווייזען זיך צו יענער צייט נאָכ'ן רעגען...

ווי אזוי די דאָזיגע מעדיצינען, וועלכע זענען פערקויפט געוואָרען אין אַלע אַפּטייקען מיט הונדערט און נאָך מעהר יאָהרען צוריק, האָבען טאַקי געהאָלפען געגען די פערשידענע קראַנקהייטען, איז ליידער נישט בעקאַנט געוואָרען.

ז. האָבער, ווילנע.

זמירות.

נישט געדאַכט זאָל זי ווערען, די יודישע באָבע...

נישט בלויז אין דריטען רייך איז די יודישע באָבע אַנ'אומגליק, נאָר אויך ביי אונז אין לאַנד הויבט די יודישע באָבע אָן צו שפּילען א גרויסע ראָלע און לעבען פון די אָבטריניגע, וועלכע קומט זיי צו חלום און פערביטערט זיי זייער לעבען.

מילא, וועגען דער מעשה מיט'ן פּראָצעס וועגען דער יודישער באָבע, וואס איז פאָרגעקומען אין וואַרשאַווער געריכט ווייסט איהר דאָך, איז ווי דער אויסגאַנג זאָל נישט האבען געווען, וועט דער משומד שוין זיין גאַנץ לעבען נישט האבען קיין רוה; זיין יודישע באָבע וועט איהם שטענדיג שטעהן פאַר די אויגען און מאָהנען א חשבון פאַר זיינע מעשים.

אויך ביי אונז אין שטאָדט האט אזא משומד נעביך צרות פון זיין יודישער באָבע.

אויף דער וואַרשאַווער 87 וואוינט אין זיין אייגען הויז א געוויסער איצקאָוויטש, נאָר זינט עטליכע יאָהר איז זיי געלונגען זיך משנה השם צו זיין אויף יאַצקעוויטש, אזוי אז ס'זאָל שוין קיינעם נישט קאָנען קומען אויפ'ן געדאַנק, דאָס זיי האבען ווען ס'איז געהאט דאָס אומגליק צו זיין יודען.

דערביי איז די דאָזיגע פאַמיליע זעהר פרום, זי בעזוכט יעדען זונטאג די קירכע, בעטייליגט זיך אין אַלע רעליגיעזע צערעמאָניעס, מיט איין וואָרט—א שטרענג רעליגיעז קאַטוילישע פאַמיליע. איז דאָך גאַנץ גוט, הויבט עס ערשט נישט אָן צו טויגען. די כוליגאַנישע ענד'עקעס, וועלכע האבען זייער נעסט אין יענער געגענד, האבען אלע ווענד בעקלעבט מיט אַנטי-יודישע קאַריקאַטורען, און אויב דאס איז נאָך זיי געווען וועניג, האבען זיי נאָך אָנגעמאָלעוועט אויף די ווענד פאַר יעדען יודישען געוועלב אַנ'אויפשריפט: „טו מיעשקאַ זשיד", „טו יעסט זשידאָסקי סקלעפּ" און דאס זעלבע האָבען זיי אויך אָבגעטהון ביים געוועלב פון דערמאָנטען משומד פון דריטען דור, יאַצקעוויטש. שטעלט אייך פאָר, וואס פאַרע אויגען די פאַמיליע יאַצקעוויטש, וועלכע האלטען זיך שוין פאַר ריינע אַריער, האבען געמאכט, בעת זיי האבען דערזעהן, דאס מען האט זיי אויפגעוועקט זייער יודישע באָבע...

כ'וויל נישט רעדען קיין לשון הרע...

גלויבט מיר, אז בעת עס קומט מיר אויס צו רעדען א שלעכט וואָרט וועגען א יודען, האָב איך גרויס עגמת נפש, ווייל גענוג האבען מיר צרות פון נישט-יודען, און קומען דערצעהלען מעשות, וואס איין יוד טהוט אָב דעם צווייטען, איז מיר נישט אנגענעהם. מייד איך טאַקי לעצטענס אויס צו רעדען לשון הרע. אויב אָבער איך וועל דאס מאָל לאָזען פאַלען א וואָרט, איז עס דערפאַר, ווייל עס געהט שוין אַריבער אלע גרעניצען.

כ'וועל אייך נישט דערצעהלען די גאַנצע מעשה, כ'וועל נאָר אזוי ברמיזא געבען צו פערשטעהן, אז היינטיגע צייטען איז מקוים געוואָרען דער פּסוק: איש את רעהו חיים בלעו, אז צוליעב געלד וואָלט איינער דעם אנדערען איינגעשלינגען לעבעדיגערהייט, דער צווייטער זאָל באַדיי אומגליקליך ווערען, אַבי דער ערשטער זאָל דערפון האבען א נוצען.

עס איז א מעשה פון צוויי מחותנים און איינער פון זיי האט אנגעדרעהט א גאַנץ עסק און איז דערמיט גורם, אז יענער, זיין מחותן, זאָל פערלירען א גרויס פערמעגען.

ווי איהר זעהט, גיב איך נישט איבער בפרטיות די גאַנצע מעשה, נאָר אַלס כאַראַקטעריסטיק דערצעהל איך אייך, אז פערהאַנען צווישען אונזערע יודען אזעלכע מיאוס'ע ברואים, וואס זענען ווערט מען זאָל זיי קורע-כדג זיין, נאָר גאָר נישט, מען מוז צודריקען די ליפּען און שווייגען, כ'וויל נישט רעדען קיין לשון הרע...

על דאטפת אטפוך...

איהר ווייסט דאָך וועגען דעם פּראָצעס, וועלכער קומט פאָר צווישען ה' אברהם גאַנזוואַ מיט דער חברה קדושא וועגען אַנ'עקסמיסיע. שוין פיער מאָל איז פאָרגעקומען דער דאָזיגער עקסמיסיע-פּראָצעס און מאָנטאג, דעם 10-טען ד. ח. וועט דער פּראָצעס פאָרקומען צום פינפטען מאָל. צי ה' גאַנזוואַ וועט דאס מאָל שוין געווינען אַנ'עקסמיסיע, איז אַ גרויסע פראַגע, דערפאַר אָבער וועל איך אייך דערצעהלען, אַז דער זעלבער גאַנזוואַ האט שוין בעקומען אַנ'עקסמיסיע, אָבער נישט, אַז ער זאָל יענעם אַרויסוואַרפען, נאָר מען וועט א י ה ם עקסמיטירען.

ווי בעוואוסט, האט דער זעלבער גאַנזוואַ, וועלכער האט זיך אנגעזעצט אויף דער חברה קדושא און ווייל זי ערלויבט דער חברה „תומכי עניים" דאָרט צו טיילען פּאַרציעס, אָט דער גאַנזוואַ האט זיינס אַ געוועלב אויפ'ן נייעם מאַרק 5 און דערפאַר, ווייל ער ערפילט נישט די פליכטען לגבי זיין ווירט, איז ער איינגעקלאָגט געוואָרען און דער ווירט האט אויף איהם אַרויסבעקומען אַנ'עקסמיסיע.

ווי זאָגט דאס דער פּרק: על דאטפת, ווייל דו ווילסט אַליין מאַכען אַנ'עקסמיסיע יענעם, האט גאָט געהאָלפען און—אטפוך, מען מאַכט גאָר דיר אַנ'עקסמיסיע...

זיי האָבען שוין אויסגעזאָרגט...

ווער האט זיך געקענט פאָרשטעלען, אַז די געזעלשאַפט „אחיעזר" וועט אין משך פון איהר קורצער עקזיסטענץ בעקומען קנאַפּע 500 מיטגלידער. הפנים, אַז יודען הויבען אָן טראַכטען וועגען דעם, וואס עס וועט זיין נאָכ'ן טויט, ווארום צוקוקענדיג, ווי אזוי מיר זעהן אויס ביים לעבען, טראַכט מען: זאָל כאָטש נאָכ'ן טויט עפּיס בלייבען נאָך אונז.

די מיטגלידער פון „אחיעזר" ווילען זיך אָבער פאָרט בעגרעניצען און אויף דער לעצטער אַלגעמיינער פערזאַמלונג האבען זיי שוין בעשלאָסען צוצונעמען מיטגלידער נאָר ביז 40 יאָהר. אויב עס וועט אזוי ווייטער געהן, וועט מען אין אַ קורצער צייט קאָנען ווערען מיטגלידער נאָר ביז צו דער בר-מצוה...

אָבער נישט דאס בין איך איצט אויסען. די הויפּט-טעמאַ, וואס האט פערנומען דעם אויבען-אָן אויף דער פערזאַמלונג איז געווען וועגען קויפען אַ נייעם ספּעציעלען ארון פאַר די מיטגלידער. א טייל האבען געהאַלטען, אַז דאס געלד פאַר'ן ארון דאַרף אויסגעגעבען די געזעלשאַפט פון די פאָנדען, וועלכע זי פערמאָגט. א צווייטע טייל האט זיך ווידער אַרויסגעזאָגט, אַז די מיטגלידער דאַרפען זיך צוזאַמענלעגען אויף אַנ'ארון, אָדער ווי זיי האבען דאס אנגערופען: קאַראַוואַן, ביז איינער האט ערשט אויפמערקזאַם געמאַכט, אַז מען דאַרף אינגאַנצען נישט קויפען קיין ארון. ערשטענס, האבען די מיטגלידער פון „אחיעזר" אינגאַנצען נישט בדעה צו שטאַרבען, והראיה, אַז אין משך פון 9 יאָהר, וואס די אינסטיטוציע עגזיסטירט, זענען געשטאָרבען 10 מיטגלידער, אזוי אז עס מאַכט קוים אויס א מיטגליד אויף א גאַנץ יאָהר, און צוליעב איין לויה דורך א גאַנץ יאָהר, לוינט נאָך נישט צו קויפען קיין קאַראַוואַן; והשנית, צו וואס דאַרף מען אינגאַנצען א ספּעציעלען ארון. די קהלה פיהרט אַרויס אויפ'ן בית עולם די שענסטע מענשען אין דעם ביזיעצטיגען ארון, וואס זי פערמאָגט, און די מיטגלידער פון „אחיעזר" קאָנען נישט אַנדערש בעשטעהן, נאָר זיי מוזען האבען א ספּעציעלען ארון. ערשט דאַמאָלס האט זיך דער עולם אַרומגעזעהען, אַז די גאַנצע דיסקוסיע וועגען קויפען אַנ'ארון איז איבעריג און מען האט דעם דאָזיגען פּונקט אַראָבגענומען פון טאַג-אָרדנונג.

נו, אוודאי, די „אחיעזר" פערמאָגען א קאַפּיטאַל פון 16 טויזענד זלאָטעס, פעהלט זיי שוין נישט מעהר נאָר צו קויפען א קאַראַוואַן—אַז זיי האבען שוין אויסגעזאָרגט...

לויתן

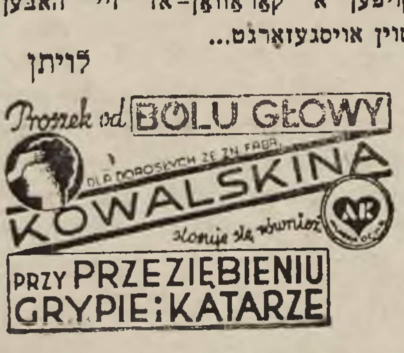

די ערשטע יאהרצייט נאכ'ן טויט פון נחום סאקאלאוו.

נעכטען, דאנערשטאג, איז אויסגעפאלען די ערשטע יאהרצייט נאכ'ן טויט פון געוו. פרעזידענט פון דער אלוועלטליכער ציוניסטישער ארגאניזאציע, עהרען-פרעזידענט פון דער יודישער אגענץ, נחום סאקאלאוו.

דער דאזיגער גרויסער מנהיג פון יודישן פאלק איז מיט א יאהר צוריק פון אונז פלוצלינג אוועקגעריסן געווארען אויף אייביג. אין מיטען פון זיין שעפערישער ארבייט איז ער איינגעשלאפען און אויסגעהויכט זיין טייערע נשמה. די דאזיגע געניאלע פערזענליכקייט איז נישט בלויז געווען א גרויסער פיהרער און וועג-ווייזער פאר'ן געפייניגטען יודישען פאלק, נאר אויך דער גייסטיגער רעפרעזענטאנט פון דעם עם הספר. נישט געווען אזא געביעט, וואס זאל נחום סאקאלאוו'ן פרעמד זיין. צו וועלכער ארבייט ער איז נישט צוגעטרעטען, האט ער עס געטהון מיט גרונטליכער קענטעניש און אלזייטיג בעהאנדעלט דאס געגעבענע פראבלעם.

ער איז געווען דער גרויסמייסטער פון דער נייער מאדערנער העברעאישער שפראך; זיינע פעליעטאנען, פובליציסטישע ארטיקלען אין דער יודישער שפראך האבען עדות-געזאגט, אז אויך פון מאמע-לשון איז ער געווען א געניטער קענער און נישט איין יודישער שרייבער וואלט זיך געוואונשען צו פערמאגען אזא זאפטיגע, שעהנע שפראך; א געניאלער פאליטיקער און דיפלאמאט פאר עקסעלאנס; אקטיווער מיטארבייטער און מיטשעפער פון פערשידענע אינטערנאציאנאלע טראקטאטען, ביי וועלכע ער האט ארויסגעוויזען גרויס בקיאות און זעהענדיג איהם ביי דער דאזיגער ארבייט האבען די מלוכה-מענער פון אלע לענדער זיך ענטציקט פון סאקאלאוו'ס אלזייטיגער וויסען און געהאט פאר איהם דעם גרעסטען דרך ארץ; סאקאלאוו'ס אויסערגעוועהנליכע פאליטישע פעהיגקייטען האבען מיר אין דער גרעסטער מאס צו פערדאנקען דאס ענטשטעהן פון דער באלפור-דעקלאראציע און די רעכטליכע אנערקענונג פון פעלקער-בונד פאר אונזער נאציאנאלער היים אין ארץ-ישראל.

גאנצע בענדער וואלטען נישט געסטייעט, ווען מען זאל וועלען אבשאצען דאס לעבען און שאפען אויף אלע געביטען פון דעם גרויסען קולטור-מענש נחום סאקאלאוו, וועלכער איז אלס עילוי פון ווישעגראד געגאנגען וואס אמאל העכער און העכער און אהן קיינעמ'ס הילף דערגרייכט דעם גרעסטען רוהם.

היינט, צו זיין ערשטען יאהרצייט, ווען פינסטערע כמארעס זאמלען זיך אלץ מעהר און מעהר אויפ'ן יודישען האריזאנט, זעהען מיר ערשט ווי שטארק דאס יודענטום נויטיגט זיך אין א נביאיש ווארט, וואס זאל אונז געבען כוח און מוט איבערצוהאלטען די שווערע צייט. ווען ער איז שוין מעהר נישטא צווישען די לעבעדיגע, זאלען מיר דעריבער ארייננקוקען אין זיינע אונשטערבליכע ווערק, וועלכע זענען אונז פערבליבען אלס גייסטיגער קוואל, פון וועלכען מיר וועלען שעפען פרייד און לעבענסלוסט צום ווייטערדיגען לעבען און קאמף.

מ. קויפמאן.

די אלגעמיינע פערזאמלונג פון „אחיעזר"

זונטאג נאכמיטאג איז אין לאקאל פון פאבריקאנטען-און סוחרים-פעראיין פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון „אחיעזר".

נעבען פרעזידיום געפונט זיך די טאוועל מיט די נעמען פון די פערשטארבענע מיטגלידער, איינגעהילט אין שווארצען און דעקארירט מיט בלומען.

די פערזאמלונג עפענט וויצע-פרעזעס ה' גאלסטער, וועלכער גיט א קורצען איבערבליק איבער דער טעטיגקייט פון דער געזעלשאפט פאר'ן לעצטען יאהר, און בעמערקט, אז „אחיעזר" מיט איהר ענטוויקלונג קאן שטאלצירען און זיין א מוסטער פאר אנדערע אינסטיטוציעס. דער רעדנער דערמאנט דערביי, אז היינט פונקט פאלט אויס די יאהרצייט פון הרב ר' נחום אש ז"ל און בעט צו בעעהרען זיין אנדענקען מיט אויפשטעהן.

חזן ה' כאלעווא מאכט אנאל מלא דעם רב ז"ל, דאן די פערשטארבענע מיטגלידער: פרוי קיילה געווערצמאן, אליעזר סעגיאר, אלעקסאנדער סטראנגין, יונה פייגלאוויטש, יוסף בעהם, משה שאיא, יצחק העפטלער, אברהם יאסקאוויטש, משה מרדכי נוטערמאן און שמואל יהודה מאקרויער.

דאן שיקט ה' גאלסטער אין נאמען פון די פערזאמעלטע איבער א גרוס דעם דירעקטאר ה' פרושיצקי און א וואונש צום שנעלען געזונד ווערען.

אלס פארזיצער ווערט אויסגעוועהלט ד"ר ה. טעמפעל, אלס ביייזיצענדע די ה"ה: ז. שטילער און ווינטער. אלס סעקרעטארען די ה"ה: ש. לעווענהאף און ל. קאפינסקי.

נאכדעם ווי ס'ווערט אדורכגעלעזען און בעשטעטיגט דער פראטאקאל פון דער פאריגער פערזאמלונג גיט אב דעם בעריכט ה' ג. לאנדוי.

פונ'ם בעריכט ווערט מען געוואויר, אז די געזעלשאפט צעהלט 435 מיטגלידער, פון זיי 420 אקטיווע און 15 לעבענסלענגליכע. אין פאריגען יאהר זענען צוגעקומען 34 מיטגלידער, אויסגעשטראכען זענען געווארען 8, דערפון 6 פאר נישט ערפולען די התחייבות'ן בעת זיי האבען געדארפט אבצאהלען די 10-ער זלאטעס נאכ'ן טויט פון א מיטגליד און 2 פאר נישט צאהלען דעם מיטגלידס-אבצאהל. דעם בוי-קאמיטעט פון יודישען גימנאזיום איז לויט'ן בעשלוס פון דער פאריגער אלגעמיינער פערזאמלונג אויסגעצאהלט געווארען די סומע פון 792 זל. און היות, ווי די אקציע פון צוזאמענגעמען פון די מיטגלידער איז נאך נישט פערענדיגט, פערהאפט די פערוואלטונג, אז די סומע וועט בעטרעפען ביז 1000 זל. אלס ענטפער פאר דער מתנה האט דאס גימנאזיום געמאכט דריי ווייטגעהענדע הנחות פאר דריי שילער פון די „אחיעזר"-מיטגלידער. עס זענען אויך ארויסגעגעבען געווארען דריי הלוואות פאר מיטגלידער. דאן ווערען געמאכט ביי דער יאהרצייט פון יעדען פערשטארבענעם מיטגליד אזכרות אין דער שטאדט-שוהל ווי אויך אין דער נייער שוהל. אויב א מיטגליד לאזט נישט איבער קיין קדיש, בעקומט ער אזעלכען פון דער געזעלשאפט. אזוי למשל, ווערט נאך דעם פערשטארבענעם מיטגליד סעגיאר געזאגט קדיש, פאר וועלכען די געזעלשאפט „אחיעזר" בעצאהלט. עס ווערט אויך געפלאנט צו קויפען אנ'ארון. די פערוואלטונג האלט אבער, אז דאס געלד אויף דעם ארון דארף צונויפגעזאמעלט ווערען דורך די מיטגלידער.

דעם קאסע-בעריכט גיט אב ה' הערצבערג און ס'ווייזט זיך ארויס, אז די געזעלשאפט פערמאגט שוין מיט אלע פאנדען צוזאמען די סומע פון 16596.52 זל.

אין דער דיסקוסיע נעמען אנטייל די ה"ה: שטילער, לאנדוי. גאלסטער, גערשאנאוויטש זילבערשטיין, וואלהענדלער, געריכטער, ז. ראטבארד, עפשטיין, ראפאפארט, שטייער א. אנד. די הויפט-דיסקוסיע האט זיך געדרעהט ארום דער פראגע וועגען קויפען אנ'ארון. טייל אנוועזענדע האבען געהאלטען, אז אנ'ארון דארף מען קויפען פאר'ן געלד פון דער געזעלשאפט און א טייל האבען ווידער געהאלטען, אז די מיטגלידער דארפען דערויף געבען געלד. ערשט דאמאלס ווען עטליכע פערזאן האבען אויפמערקזאם געמאכט, אז דער „אחיעזר" דארף זיך דערווייל איינגאנצען אבהאלטען פון צו קויפען אנ'ארון, איז די פראגע אראבגענומען געווארע פון טאג-ארדנונג.

נאכדעם ווי עס ווערט אדורכגעלעזען דער פראטאקאל פון דער רעוויזיאנס-קאמיסיע, ווערט דער בעריכט אנגענומען און דער פערוואלטונג ווערט אויסגעדריקט אבסאלוטאריום.

דער בודזשעט אויף דער סומע פון 5700 זל. ווערט איינשטימיג אנגענומען.

אין דער פערוואלטונג ווערען אויפסניי אויסגעוועהלט די ה"ה: ד"ר הירשבערג און ז. ראטבארד. און אויפ'ן ארט פון ארויסגעלאסענע פערוואלטונגס מיטגלידער א. דאנציגער, שטאקמאן און וויינבערג ווערען געוועהלט די ה"ה: ש. לעווענהאף, גאנשעראוויטש און א. גליקסמאן. אלס פערטרעטער ווערען געוועהלט די ה"ה: ס. געווערצמאן, י. קאהן. ג. ניימאן, ד"ר טעמפעל, י. ענגעל. א. דאנציגער און ש. קאץ.

אין דער רעוויזיאנס-קאמיסיע ווערען אויפסניי געוועהלט די ה"ה: מ. הערשליקאוויטש, ר. בלוישטיין און מ. ליבעסקינד.

ביי די פרייע פארשלאגען פון דער פערוואלטונג פון וועלכע איינער לויטעט, אז מען זאל צונעמען מיטגלידער נאר ביז 40 יאהר אלט, ענטוויקעלט זיך א לעבהאפטע דיסקוסיע, אין וועלכער עס נעמען אנטייל די ה"ה: וויינבערג, וואס קריטיקירט שטארק די פערוואלטונג, דאן די ה"ה: געריכטער, פייגענבלאט, אינזש. פייגין, נ. שווארצבוים, י. שטייער, א. י. ראזענצווייג, געריכטער א. אנד. אין רעזולטאט איז דער פארשלאג אנגענומען געווארען. דאגעגען דער פארשלאג, אז אין 1938-טען יאהר זאל מען צונעמען מיטגלידער נאר ביז 35 יאהר ווערט אבגעווארפען.

עס ווערען נאך בעטראכט עטליכע פרייע פארשלאגען פון ה' טאפאר, א) אז עס זאל געגרינדעט ווערען א סעקציע פון לינת החולים; ב) אז מען זאל דעם קאפיטאל אריינלייגען העלפט אין באנק ספולדזיעלטשי און א העלפט אין דער סוחרים-באנק און ג) אז מען זאל ביי א טויט-פאל נאר דארפען צאהלען צו 5 זל. נאך א קורצער דיסקוסיע ווערען די דריי פארשלאגען אבגעווארפען.

די פרייע פארשלאגען פון ה' קראמאלאווסקי: א) וועגען ערטיילען הלוואות ביז 200 זל. און ב) אז ווען דער מיטגליד ווערט אלט 65 יאהר און איז נישט פעהיג צו דער ארבייט זאל מען איהם ארויסצאהלען אלס קאנטא 500 זל., ווערען איבערגעגעבען דער קונפטיגער פערוואלטונג.

נאכדעם ווי עס ווערט אויסגעדריקט א דאנק דעם פארזיצער ה' ד"ר טעמפעל ווערט די פערזאמלונג געשלאסן.

די „טאז"-טעטיגקייט אין די ארומיגע שטעדטלעך

די ארגאניזירונג פון דער „טאז"-ארבייט אין די שטעדטלעך, וואס האבען געליטען און געפונען זיך אין א שווערען מצב ווערט פארטגעזעצט, די ארבייט איז אויסגעברייטערט געווארען און נעמט ארום אויך די שטעדטלעך: קאמיק און מיעדזנא. אין 10 פונקטען איז איינגעארדענט געווארען א שטענדיגע מעדיצינישע אויפזיכט. פאר די גאר ארימע ווערען ארויסגעגעבען אומזיסטע רעצעפטען, אנדערע ווידער בעקומען פון „טאז" א טיילווייזען צושטייער צו די רעצעפטען. די קינדער אין די שטעדטלעך טרוסקאלאס, אמסטוב, פושערוב, יאנוב און אלשטין זענען שוין אויך אונטערזוכט געווארען דורך'ן אקוליסט ד"ר לעווקאוויטש.

בס"ה זענען דורך דאקטוירים אינטערניסטען אונטערזוכט געווארען אן ערך 100 קינדער, צווישען וועלכע ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען צווישען אנדערע: 61 קראנקע אויף טובערקולאז אין א געפעהרליכען צושטאנד און 42 קראנקע פאוואוס (פארך), 27—מצורעים, 5 אויף טראכאמע. מעהר פון 75 פראצענט קינדער פון די אונטערזוכטע זענען אנעמיש, שלעכט דערנערט און סקראפולאז. דער „טאז" האט דעריבער בעשלאסען תיכף צוצוטרעטען צו דער הילפס-אקציע. אין דער ערשטער רייהע איז איינגעארדענט געווארען די בעשפייזונגס אקציע, וועלכע נעמט ארום 500 קינדער פון די שטעדטלעך: טרוסקאלאס, פאנקי, קושעפיץ, קלאבוצק, קאמיק, אמסטוב, פושערוב, יאנוב און אלשטין; די קינדער וואס זענען קראנק אויף טובערקולאז וועלען גרופעס ווייז צו 10 איינגעארדענט ווערען אין די סאנאטאריעס פון „בריאות", „מרפה" אין אטוואצק און אין דער „מעדעם"-סאנאטאריע אין מיעדזשישין. די ערשטע גרופע ווערט ארויסגעשיקט דעם 15-טען מאי.

די קראנקע אויף פאוואוס וועלען רענטגענאלאגיש אויסגעהיילט ווערען פון דער העסליכער קראנקהייט. די מצורעים וועלען געהיילט ווערען אויפ'ן ארט אויפ'ן חשבון פון „טאז", דאסזעלבע אויך די טראכאמע-קראנקע. אין אלע שטעדטלעך וועלען איינגעפיהרט ווערען מאסען-בעדער פאר די קינדער, פאר'ן באדען וועלען זיי אויך ווערען געשוירען אויפ'ן חשבון פון „טאז".

אין איינגע ערטער וועלען אויך איינגעארדענט ווערען קליינע אפטייקלעך, וואו ס'געפונען זיך די נויטיגע מעדיקאמענטען אין פאל פון אנ'אומגליקס צופאל.

אין אלע ערטער זאלען ענטשטעהן ארטיגע קאמיטעטען פון „טאז", וועלכע העלפען דער טשענסטאכאווער אבטיילונג פון „טאז" ביים ארגאניזירען די זעהר נוצליכע הילפס ארבייט.

א קינדער-פארשטעלונג אין דער אכראנקע ביים „דאראטשינאשטש".

די אכראנקע ביים „דאבראטשינאשטש" אין טשענסטאכאוו, וואס גיט בילדונג און כמעט די פולשטענדיגע אויסהאלטונג פאר 250 קינדער איז בעקאנט פון דער מוסטערהאפטער טעטיגקייט. דאס איז אהן שום צווייפעל דער פערדינסט פון א גרופע פרויען, וועלכע ארבייטען [אפפערוויליג לטובת דער אכראנקע, ווי אויך פונ'ם פערסאנאל, וועלכע פפלעגען מיט א ... געגעבענהייט די זיי אנפערטרויטע קינדער. די לעצטע טעג האט די דאזיגע אכראנקע גע געבען נאך א בעווייז פון אנגעשטרענגטער און אינטענסיווער ארבייט.

דעם 2 מאי ה. י. איז אין אכראנקע-לאקאל אויף פושעטיסלאווא גאס פארגעקומען א פארשטעלונג פון די דארטיגע קינדער. די קינדער זענען איבערגעטהון געווארען אין שעהנע עפעקטפולע קאסטיומען, ס'איז איינגעארדענט געווארען אנ'אמת'ע ביהנע מיט דעקאראציעס, און א קאנפעראנסיער (נאטירליך — א קינד) און מ'האט געזעהן, ווי זעקס-יעהריגע, פינף-יעהריגע און אפילו יונגערע קינדער האבען שעהן געטאנצט, געזונגען און דעקלאמירט. די טענץ און געזאנג זענען אויסגעפיהרט געווארע' ביים אקאמפאניאמענט פון פארטעפיאן און ס'האט פשוט איבערראשט די גרויסע מאס מוזיקאלישקייט פון די ארימע קינדער. זעהר געלונגען איז אויסגעפאלען דאס שוישפיל מיט די וועשינס און אם מעהרסטען געלונגען איז אינסצעניזירט געווארען די פאבעל וועגן דריי בערען.

צום סוף פון דער פארשטעלונג איז געטאנצט געווארען א געמיינזאמער וואלץ, בעת וועלכען מ'האט זיך נאכאמאל איבערצייגט וועגן די מוזיקאלישע געפיהלען און פערשטענדניס פון ריטם פון די דאזיגע קינדער.

די קינדער-צושויער האבען לעבהאפט רעאגירט אויף יעדען בילד, אבער אויך אויף די דערוואקסענע האט די פארשטעלונג געמאכט זעהר א גוטען איינדרוק.

ס'וואלט כדאי געוועזען, אז די היגע געזעלשאפט זאל ארויסווייזען מעהר פערשטענדניס פאר דער דאזיגער זעהר נוצליכער אינסטיטוציע.

א צושויער.

די קאנסטיטואירונג פון דער פערוואלטונג פון דער גמילת-חסד-קאסע פילסודסקי 31.

אויף דער ערשטער זיצונג פון דער ניי-געוועהלטער פערוואלטונג פון דער גמילת-חסד-קאסע (פילסודסקי 31) האט זיך קאנסטיטואירט לויט פאלגענדען צוזאמענשטעל:

פרעזעס — ה' בעריל געווערצמאן, וויצע-פרעזעס — ה' ב. באטשאן, קאסירער — ה' שוויאטלע, סעקרעטאר — ה' צוקערמאן.

דער טשענסטאכאווער שטאדט-ראט בעעהרט דעם אנדענק פון צוויי געוו. היגע אנגעזעהענע איינוואוינער.

אויף דער מיטוואכ'דיגער זיצונג פון שטאדט-ראט איז פייערליך בעעהרט געווארען דער אנדענק פון די פערשטארבענע צוויי אנגעזעהענע געוועזענע היגע איינוואוינער, פון וועלכע דער ערשטער — גענ. ארליטש-דרעשער האט זיך אויסגעצייכענט אינ'ם קאמף פאר א פרייע אונאבהענגיגע פוילישע רעפובליק און דער צווייטער — פראפ. דר. וואצלאוו טאקאזש מיט זיין אונגעוועהנליכער בילדונג און שרייבערישען טאלענט.

ביים אנהויב פון דער זיצונג האט דער שטאדט-פרעזידענט שטשאדראווסקי געהאלטען א רעדע לכבוד פראפ. וו. טאקאזש, וועלכער איז די לעצטע טעג געשטארבען אין ווארשא, אונטערשטרייכענדיג זיין טעטיגען אנטייל אין די אונאבהענגיגקייטס-ארגאניזאציעס און די פערדינסטען אויפ'ן וויסענשאפטליכען געביעט. די דאזיגע רעדע פון פרעז. שטשאדראווסקי איז דורך די פערזאמעלטע אויסגעהערט געווארען שטעהענדיג.

דאן איז אויפ'ן פארשלאג פון פוילישען ווירטשאפטליכען בלאק בעשלאסען געווארען צו בעעהרען דעם אנדענק פון גענ. גוסטאוו ארליטש-דרעשער דורך אנרופען די אגראדאווא גאס אויף זיין נאמען.

איינשרייבונגען אויף די הייל-קאלאניעס אין טשעכאטשינעק.

די פערוואלטונג פון „טאז" איז מודיע, אז די איינשרייבונגען אויף די הייל-קאלאניעס אין טשעכאטשינעק פאר קינדער און דערוואקסענע וועלען דויערען נור ביז'ן 15 ד. ח.

אינפארמאציעס און איינשרייבונגען אין „טאז"-סעקרעטאריאט, ב. יאסעלעוויטש-גאס נר. 3, טעלעפאן 17-56, טעגליך פון 9 ביז 10 פריה.

אויטאבוס - קאטאסטראפע הינטער זלאטשעוו.

מיטוואך נאכמיטאג איז אויפ'ן שאסע געשעהן פאלגענדער אומגליקליכער פארפאל.

מיט'ן שאסע, וואס פיהרט קיין זלאטשעוו זענען געגאנגען עטליכע קריסטליכע שילערינס פון דער פאוושעכנער שולע. איינער פון זיי, א 14-יעהריג מיידעל האט זיך פלוצים פערגלוסט אדורכצולויפען דעם וועג הארט נעבען דעם דורכפאהרענדען אויטאבוס פון דער ספולקע „סאן". ווילענדיג אויסמיידען אנ'אומגליק, האט דער שאפער געפרובט אויסצומיידען דאס מיידעל, אבער עס איז איהם נישט געלונגען — דאס מיידעל איז דערהרגעט געווארען אויפ'ן ארט און דערצו האט נאך דער אויטאבוס פון האסטיגען פערקירעווען זיך איבערגעקעהרט אין א גרוב אריין. עטליכע פון די מיטפאהרענדע פאסאזשירען זענען דערביי געווארען פערוואונדעט.

דער אויטאבוס איז אריינגעפאהרען קיין זלאטשעוו, וואו ס'איז אויך צונויפגעשטעלט געווארען א געהעריגער פראטאקאל.

געשטארבען א פרוי אין עלטער פון 102 יאהר.

די וואך איז אין אונזער שטאדט געשטארבען די 102-יעהריגע זקנה גיטל געלבער.

די נפטרת איז געווען אנ'אלטע טשענסטאכאווער בירגערין און איז געוועזען בעקאנט אונטער'ן נאמען גיטל די גראשערן, אדער די גרויסע גיטל.

אין דער גארנצארסקא גאס, וואו גיטל האט געוואוינט איז זי געווען זעהר בעליעבט פאר איהר גרויסער חכמה און גוטהארציגקייט, און זאגאר אין טיעפען עלטער האט זי נאך געהאט דעם פיינעם הומאר און נארמאלען שכל.

די פערשטארבענע האט איבערגעלאזט 5 קינדער, 36 אייניקלעך 60 אור-אייניקלעך און 1 אור-אור-אייניקעל, סך הכל 102, אזויפיעל, וויפיעל יאהרען זי האט געלעבט.

„פראפאגאנדע-וואך ופון פוילישען סוחר".

די „פראפאגאנדע-וואך פון פוילישען סוחר און האנדווערקער", וועלכע האט געזאלט פארקומען פאראיאהרען און איז צוליב די בעמיהונגען פון היגע יודישע כלל-טהוער די לעצטע מינוט פערבאטען געווארען, איז היי-יאהר ערלויבט געווארען אויף דער צייט פון 2—9 מאי.

דער פוילישער סוחרים-פעראיין און די האנדווערקער - ארגאניזאציע האבען אין צוזאמענהאנג דערמיט ארויסגעלאזט גרויסע פלאקאטען מיט פערשידענע לאזונגען, ווי: „שטיצט אונטער דעם פוילישען האנדעל און מלאכה", „ווער עס קויפט ביי א פאלאק — דער בויט א מעכטיג שטארק פוילען", „ווער עס וויל נישט זיין קיין גלופיעץ — זאל קויפען ביים פוילישען קופיעץ" און ענליכע.

די זעלבע לאזונגען ווי אויך ריזיגע גרינע פאהנען זענען אויף ספעציעל-אויפגעשטעלטע סליפעס אויפגעהאנגען געווארען אויף פילסודסקי גאס און אין אלע אלעען. אויסער דעם זענען אויפ'ן מאגיסטראט-פלאץ אוועקגעשטעלט געווארען פון דיקטע אויסגעשניטענע די סימבאלען פון האנדעל און האנדווערק, וועלכע ווערען אין אווענד בעלויכטען דורך ספעציעלע רעפלעקטארען.

א בעזונדערס פיינליכען איינדרוק האט אויף די יודען געמאכט דער פאקט, וואס אויך דער מאגיסטראט-מעגאפאן ווערט אויסגענוצט צו דער דאזיגער אנטי-יודישער אגיטאציע.

זונטאג, דעם 9 ד. ח. צום שלוס פון דער פראקלאמירטער „וואך" זאל איינגעארדענט ווערען א מאניפעסטאציע איבער דער שטאדט, אין וועלכער ס'זאלען אנטיילנעמען פיעל היגע סוחרים און האנדווערקער.

די אויבענדערמאנטע ארגאניזאציעס האבען אויך גערופען דורך פלאקאטען פערשידענע האנדווערקער-סעקציעס זיך צו פערשרייבען, כדי אנטייל צו נעמען אין דער געפלאנטער מאניפעסטאציע.

די היגע יודישע בעפעלקערונג האט זיך לכתחילה שטארק דערשראקען פאר דער דאזיגער פראפאגאנדע - אקציע, ס'האט זיך אבער ארויסגעוויזען, אז נישט אכטענדיג אויף די אלע הורא-געשרייען פון די העצער, האבען דאך די יודישע קראמען וואו די קונים בעקומען גוטע סחורה און פאר ביליג געלד גאנץ געשמאק געלייזט היינטיגע וואך פון קריסטען, וועלכע האבען פערשטאנען, אז די גאנצע פראפאגאנדע-אקציע פון די קריסטליכע סוחרים האט נישט קיין שום אידעאישען באדען און איז נור אויסען אין נאמען פון פאטריאטיזם, אנצופילען די אייגענע קעשענעס.

דער 1-טער מאי אין טשענסטאכאוו

נאך עטליכע קאלטע רעגענדיגע טעג האט שבת פון באלד אינדערפריה אן זיך בעוויזען די זון און ס'האט געהערשט א ווארימקייט. די געשלאסענע יודישע געשעפטען צוליב שבת האבען צוגעגעבען דעם טאג א ספעציעלען קאלאריט.

אין געגענזאץ צו די פריהערדיגע יאהרען זענען היי-יאהר פארגעקומען בלויז צוויי גאסען-צוגען פון ז. ז. ז. און פ. פ. ס. דער „בונד" און לינקע פועלי ציון, וועלכע האבען געזאלט געהן אין א געמיינזאמען צוג האבען נישט בעקומען דערויף קיין ערלויבניש פון דער מאכט.

11 א זייגער פריה איז דורך די אלעען אדורך דער צוג פון ז. ז. ז. אונטער די קלאנגען פון איינינע ארקעסטערס. אין דער שפיץ פון דאזיגען צוג איז געגאנגען דער פרעזעס פון קרייז-ראט פון ז. ז. ז. ר. יארמולאוויטש. דער צוג איז דערגאנגען ביז צום מאגיסטראט-פלאץ און דאן צוריק אין לאקאל אויף קאטעדראלנע גאס, וואו זיי האבען אבגעהאלטען א מיטינג.

דער צאהלרייכער צוג פון פ. פ. ס., אין דער שפיץ מיט וויצע-שטאדט פרעזידענט ה' דזשובא, די געוו. דעפוטאטען פוזשאק און קאזשמירטשאק, איז ארויס פון זייער לאקאל 11 א זייגער פריה אונטער דער בעגלייטונג פון עטליכע ארקעסטערס. בעת דער דאזיגער צוג איז צוגעקומען פאר'ן הויז נר. 18 אויף אלעע וואלנאשטשי, וואו ס'געפינט זיך דער ענדעקישער לאקאל, האט א מחנה ענדעקעס, וואס איז געשטאנען פאר'ן טויער, אנגעהויבען א פייפעריי אויף ספעציעלע פייפערלעך און געווארפען אנטיסעמיטישע אויפרופען, פראוואצירענדיג די מארשירענדע פעפעסאווצעס. די מיליציאנטען האבען געפרובט אויסצומיידען די אינצידענטען, אבער ווען א מחנה ענדעקעס האט זיך אריינגעריסען אין די רייהען פון די מארשירענדע, האט די מיליץ פון פ. פ. ס. זיי געשטעלט א העפטיגען ווידערשטאנד, בעת וואס ס'איז אויך אויסגעבראכען א געגענזייטיג געשלעג, דערביי זענען פערוואונדעט געווארען מעהרערע פערזאן פון ביידע צדדים. די ענדעקעס זענען דאן אין גרויסער פאניק ענטלאפען און דער צוג פון פ. פ. ס. איז רוהיג אדורכגעגאנגען די צווייטע אלעע ביז צום מאגיסטראט בעת דער גאסען-צוג פון פ.פ.ס. האט נאכ'ן מארש איבער די אלעען ביז צום מאגיסטראט זיך צוריקגעקעהרט אין זייער לאקאל אריין אויף אלעע וואלנאשטשי, זענען זיי נאכאמאל פראוואצירט געווארען דורך די ענדעקישע כוליגאנעס. די מיטגלידער פון דער פפס. מיליץ זענען דאן אריין אין הויף אלעע וואלנאשטשי 18 און אריינבעקומענדיג זיך אין לאקאל פון די ענדעקעס, וואס געפינט זיך אינ'ם זעלבען הויז, האבען זיי דארט דעמאלירט די אינערליכע איינריכטונג און ארויסגעהאקט אלע שויבען פון הויף און פון פראנט.

בעת'ן געשלעג זענען אויסער מעהרערע לייכטער אויך שווער פערוואונדעט געווארען: דיראטש ניידא, מאריאף גלאוועצקי און בראניסלאוו ליפארטאווסקי, וועלכע זענען איבערגעפיהרט געווארען אין שפיטאל פון דער אובעזפיעטשאלניע.

דער „בונד" מיט די לינקע „פועלי ציון" האבען צוליב'ן אבזאג פון דער מאכט אויף איינצוארדנען א גאסען-צוג, זיך בעגניגענט מיט א מאסען-מיטינג אין לאקאל פון „בונד". מיט רעדעס וועגען 1 טען מאי זענען ארויסגעטרעטען ה"ה: דוד קלין, ברום, י. קויפמאן, און אנד.

אויך די רעכטע „פועלי-ציון" האבען אבגעהאלטען א מיטינג אין לאקאל פון „התאחדות" אויף ווארשאווער גאס או ף וועלכען ס'זענען ארויסגעטרעטען מיט רעדעס די ה"ה: מרדכי קויפמאן און טענענבוים.

די צוגרייטונגען צו דער גרויסער אקציע פון „קרן קימת לישראל"

די פראקלאמירונג פון 5 יאהר-פלאן פאר'ן אויסלייז פון גליל העליון און חולה אומגעגענד, האט אין די היגע יודישע קרייזען ארויסגערופען א ווארימען אבקלאנג.

ס'ווערען שוין געמאכט אנגעשטרענגטע פארברייטונגען, אז די אקציע זאל ברענגען דעם געהעריגען ערפאלג.

פערגאנגענעם מיטוואך איז פארגעקומען א גרעסערע עסקנים-פערזאמלונג, אויף וועלכער ס'איז בעשלאסען געווארען צו פראקלאמירען די אקציע אויף נאך שבועות.

די צאהלרייכע אנוועזענדע עסקנים פון אלע גרופירונגען האבען גענומען אויף זיך די פליכט אקטיוו זיך צו בעטייליגען און אויך בעאיינפלוסען זייערע פריינד און בעקאנטע מיטצווירקען פאר'ן ערפאלג פון דער אקציע.

נייע פרייזען פון געבעקס.

אונטער'ן פארזיץ פון וויצע-שטאדט-פרעזידענט פראם. דזשובא איז פארגעקומען א קאנפערענץ וועגען פערביליגערן דעם פרייז פון זעמעל, אויף וועלכער ס'איז בעשלאסען געווארען, אז א קילא זעמעל זאל אנשטאט ווי ביז-איצט 70 גר. קאסטען 64 גראשען.

ר' אנשיל ווארשאווסקי ז"ל

די טעג איז אין אונזער שטאדט געשטארבען אין עלטער פון 60 יאהר איינער פון די חשוב'סטע און אנגעזעהענסטע היגע בעלי-בתים ר' אנשיל ווארשאווסקי ז"ל.

דער נפטר, וועלכער איז געקומען אין אונזער שטאדט מיט 40 יאהר צוריק אלס איידעם פון דאמאלסדיגען גביר און חסיד ר' יחזקאל פישעל ז"ל האט זיך נאך אלס חסידישער יונגערמאן אויסגעצייכענט מיט זיין געזעלשאפטליכען חוש, און הויכען קולטורעלען ניוואָ אלס אמת'ער טיפ פון א יודישען משכיל, און אזוי האט ער אלע זיינע יאהרען גענומען א אקטיווען אנטייל אין אלע געביטען פון היגען יודישען געזעלשאפטליכען און קולטורעלען לעבען, מיטהעלפענדיג בויען און שאפען פיעל היגע זעהר וויכטיגע אנשטאלטען, און דאביי איז ער שטענדיג געווען פון די ערשטע נותנים.

די לעצטע יאהרען האט ער גענומען אויך א שטארקען אנטייל אין יודישען פאליטישען לעבען, ביי פערשידענע וואהלען, און זיין ארבייט איז שטענדיג געווען א עהרליכע אינטענסיווע און געוויסענהאפטע.

אזוי האט ער אויך א רייהע יאהרען מיטגעארבייט אין דער היגער קהלה, און ספעציעל אין דער לעצטענס פערגרעסערטער קהלה אלס פרנס און שפעטער אלס וויצע פרעזעס פון קהלה-ראט.

ער איז געווען א זעהר טעטיגער מיטגליד אין דער חברה קרישא, און עטליכע יאהר זאגאר גבאי און פיהרער פון דער חברה, פון וואס אלע זענען געווען צופרידען.

זייענדיג פון זיין יוגענד א איבערגעגעבענער חובב-ציון איז ער געווען איינער פון די גרינדער פון היגען „מזרחי" און שטענדיגער חבר-הועד און מיט זיין פרוכטבארער טעטיגקייט אויף דעם געביעט זעהר פיעל געלייסטעט פאר דעם אויפלעבונגס-אידעאל פון אונזער פאלק און לאנד.

דאביי איז ער געווען א זעהר קלוגער אויסגעהאלטענער מענש. זיינע פריוואטע שמועסען אין אלע ענינים האבען געשפרודעלט מיט אמת'ע יודישע פקחות און ארויסגערופען צו איהם די גרעסטע אכטונג.

א שאד, א גרויסער שאד, ווען עס געהט אוועק פון אונז אזא מענש, אזאלכע טיפען וואקסען נישט מעהר צווישען אונז, און דאס איז פאקטיש פאר דער היגער שטאדט א אבדה שאינה חוזרת. ת.נ.צ.ב.ה.

דאס בעעהרען דעם אנדענק פון מארשאל פילסודסקי.

דעם 12 ד.ח., אינ'ם צווייטען יאהרטאג פון מארשאל יוזעף פילסודסקי, וועט, אזוי ווי אין גאנץ פוילען, אויך אין טשענסטאכאוו פייערליך בעעהרט ווערען זיין אנדענק.

היינט, פרייטאג, דעם 7 ד. ח. 8 א זייגער אווענד וועט אין זאל פון שטאדט-ראט פארקומען א פערזאמלונג פונ'ם בירגערליכען קאמיטעט צו בעעהרען דעם אנדענק פון מארשאל פילסודסקי, אויף וועלכער ס'וועט פעסטגעשטעלט ווערען דער פראגראם.

דער קולימינאציאנס-פונקט פון דער פייערליכקייט וועט זיין 8.45 א זייגער אווענד, אינ'ם מאמענט, ווען מארשאל פילסודסקי האט אויסגעהויכט זיין נשמה.

„מכבי" — „אדמירא" 0:0.

פערגאנגענעם זונטאג איז פארגעקומען דער ערווארטעטער פוטבאל-מעטש צווישען די צוויי ריוואליזירענדע יודישע פוטבאל מאנשאפטען מכבי און אדמירא, וועלכער האט זיך אבער געענדיגט 0:0.

דעם דאזיגען אינטערעסאנטען מעטש האט בייגעוואוינט א 1000 קעפיגער עולם.

די טוריסטישע סעקציע פון „מכבי"

הויבט אן איהר זומער-טעטיגקייט מיט אנ'אויספלוג קיין סאקאלע-גורי (אלשטין). דער אבצאהל — 1.50 זל. פאר מיטגלידער 1 זל.

אויף דעם 14, 15 און 16-טען ד. ח. (שבועות) ווערט פראיעקטירט אנ'אויספלוג אין די הויכע בעסקידען-בערג. איינשרייבונגען און אינפארמאציעס אין סעקרעטאריאט.

מיטגלידער, וועלכע בעזיצען לעגיטימאציעס פון „פע-זעט-ען" קענען שוין אויסקויפען טוריסטישע 1000-קילאמעטער-בילעטען.

איינשרייבונגען אויף קאלאניעס און האלב-קאלאניעס

די פערוואלטונגען פון „טאז" און „דאבראטשיננאשטש" זענען מודיע, אז די איינשרייבונגען פון קינדער אויף קאלאניעס און האלב קאלאניעס וועלען פארקומען אין יעדער שולע, חדר אדער אכראנקע פאר די קינדער פון דעם דאזיגען אנשטאלט.

קינדער, וואס לערנען נישט אין קיין שולע, חדר אדער אכראנקע קאן מען איינשרייבען: אין ביורא פון „טאז" ב. יאסעלעוויטש גאס נר. 3 טעגליך פון 5 ביז 6 נאכמ. און אין ביורא פון „דאבראטשיננאשטש"—שפיטאל פון 10 ביז 11 פריה.

די איינשרייבונגען ווערען ענדגילטיג געשלאסען דעם 15-טען מאי. נאך דעם דאזיגען טערמין וועלען קיין איינשרייבונגען נישט אנגענומען ווערען.

מכבי-עקספעדיציע קיין ווארשא.

אין די טעג פון 15, 16 און 17 ד.ח. פאהרט קיין ווארשא א ספארט-עקספעדיציע פון י. ט. ס. פ. „מכבי", וועלכע וועלען אנטיילנעמען אין די אלגעמיינע פוילישע מייסטערשאפטען פון מכבי-פערבאנד. די עקספעדיציע פון 35 פערזאן וועט בעשטעהן פון א פוטבאל-האנד-באל און נעץ-באל-מאנשאפטען און וועט זיך פערמעסטען אין ווארשא מיט די בעסטע יודישע קלובען פון גאנץ פוילען.

די הייריגע מכבי - מייסטערשאפטען וועלען זיין אנ'עלעמינאציע צו דער 3 טער מכביאדע, וואס וועט פארקומען אין תל-אביב אין הערבסט 1938.

מכבי-טרענינגען אויפ'ן ספארט-פלאץ

צוליב די ענטשפרעכענדע גינסטיגע וועטערן, זענען די טרענינגען פון אלערליי סעקציעס פון „מכבי" איבערגעטראגען געווארען אויפ'ן אייגענעם ספארט-פלאץ אויף יאסקראווסקא גאס, וואו זיי קומען פאר רעגולער.

נדבות פאר דער געז. „תומכי עניים"

ה' יעקב שליט צו דער בר-מצוה פון זיין זוהן 5 זל.

ה' שלמה ברופזינסקי צו די יאהרצייטען פון זיין מוטער און פרוי 10 קילא ברויט.

י. ח. ליביצקי צו דער יאהרצייט פון זיין מוטער 5 קילא ברויט.

ה' יוסף דיטמאן צו זיין חתונה 1 זל.

ה' ירחמיאל לאנדאו צו זיין חתונה 1 זל.

פריילין לאה שטיינפעלד צו איהר חתונה 1 זל.

ה' מאיר פייגענבלאט 5 קילא ברויט.

ה' מיכאל רוזיעוויץ 4 זל.

ה' ז. מאיארטשיק 5 קילא ברויט.

ה' מאיארטשיק 5 קילא ברויט.

ה' לייביל שייקאוויטש 5 קילא ברויט.

Zarząd Powszechnego Związku Księgowych

Rzeczypospolitej Polskiej oddz. w Częstochowie komunikuje, iż

Walne Zgromadzenie członków Związku

odbędzie się dnia 19 maja br. o godz. 7 w pierwszym terminie i o godz. 8 w drugim terminie. Walne Zgromadzenie odbędzie się we własnym lokalu, Piłsudskiego 11.

Porządek dzienny: 1) Zagajenie i wybór prezydjum Walnego Zgromadzenia, 2) Zaakceptowanie protokułu Walnego Zgromadzenia 3) Sprawozdanie za rok 1936, 4) Preliminarz budżetowy na rok 1937, 5) Wybór władz, 6) Wolne wnioski.

KOMUNIKAT.

Podajemy niniejszym do wiadomości licznym zainteresowanym,

iż przy kupnie odbiornika radiowego przyjmujemy Pożyczki Państwowe po kursie nominalnym 100 za 100.

Czas przyjmowania pożyczek ograniczony.

Przedstawicielstwa:
KOSMOS
RADIO-UNION
CAPELLO
TELEFUNKEN
HORNYPHON

Zakłady Radiotechniczne „WORLD-RADIO"
Spółka Komandytowa
N. M. Panny 24, w podwórzu
Tel. 25-75.

KINO „EDEN".

היינט — דער בעריהמטסטער, מאנומענטאלסטער פוילישער פילם

PŁOMIENNE SERCA

פרעכטיגער פילם, וואס רופט ארויס איבעראל בעוואונדערונג

פרטים — אין די אפישען.

Kino „LUNA"

היינט!

קונסטווערק, וועלכעס אלע דארפען זעהען

Ty, co w Ostrej świecisz Bramie...

פרטים — אין די אפישען.

Kino-Teatr „STYLOWY"

Aleja 27.

ריהרענדער פילם! שענסטע ליבע!

NICPOŃ

(Pierwsza sprawa Zabliny)

אין דער הויפט-ראל:

האנרי גאראט

איבער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבען.